TÜRKİYE TEKSTİL SANAYİİ İŞVERENLERİ SENDİKASI AYLIK DERGİSİ

TEKSTİL İŞVEREN

SAYI: 454 • NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2022

KETEN
bu topraklarda yeniden can buluyor

AB TEKSTİLİNİN YENİ GÜNDEMİ BELLİ OLDU

PORTO'YA *gitmek için çok neden var*

İSO **500** *ve İSO* **İKİNCİ 500**'*e tekstil ve hazır giyim damgasını vurdu*

Doç. Dr. Atilla Çifter, **RUSYA-UKRAYNA** *krizinin etkilerini yazdı*

Yerel değerlerden ve ürünlerden ilham alan bir tasarımcı: **SELEN AKYÜZ**

Sular dalgalı olsa da yolumuzda ihtiyatla ilerliyoruz

Değerli Okuyucumuz,
2022 yılının ilk yarısını geride bıraktık. Geçen sayımızda, sektör olarak 2021 yılını üretim ve ihracat rekorlarıyla tamamladığımızdan, fakat yeni yılda dünyadaki pek çok etken sebebiyle aynı performansı sürdürmenin zor olabileceğinden bahsetmiştik. Ukrayna krizinin hem küresel ekonomiyi hem enerji arzını etkilediği; tüketici talebinin yavaşladığı, enflasyonun ise arttığı günlerden geçiyoruz. Tam da bu nedenlerle geçtiğimiz yıl gerek Türkiye'de gerekse diğer küresel tedarikçi ülkelerde üreticinin yüzünü güldüren tekstil ve hazır giyim sektörlerinin bu yılki sipariş rakamlarını ihtiyatla değerlendirmekte fayda olduğunu düşünmekteyiz.
Bu sayımızda; ülkemizde imalat sanayiinin önemli bir göstergesi niteliğinde olan ve listeye yeni giren şirketleri, listedeki sektörlerin durumunu ilgiyle takip ettiğimiz Türkiye'nin Büyük Sanayi Kuruluşları, daha çok bilinen adıyla İSO 500 ve İSO İkinci 500 listelerini inceledik. Gerçekten de tekstil ve hazır giyim sektörlerinin geçen yıl gösterdiği ihracat performansını yansıtan bir tablo ile karşılaştık.
Listeye sektörümüzden yeni şirketlerin girmesi, hem şirket bazında hem sektör olarak büyümemizin önemli bir göstergesi. Sendikamızın üyelerinin de bu listede geniş yer bulması, bizim için ayrıca bir gurur ve mutluluk kaynağı.
En büyük ihraç pazarımız olan Avrupa Birliği'nin, bizim üretim ve iş yapma şekillerimizi de bire bir etkileyen tekstil gündemine dair değerlendirmelerimizi de bu sayımızda sizlerle paylaşıyoruz. Yukarıda da bahsettiğimiz küresel gelişmelerin, Brüksel'deki tartışmalara ve politika yapma süreçlerine etkisi, oldukça açık. Başta enerji maliyetleri olmak üzere üretici enflasyonundaki rekor artışlar, Avrupa'da tekrar canlandırılmaya çalışılan tekstil üretimini sekteye uğratacak gibi görünüyor. Üstelik bunun, Avrupa Birliği'nin en iddialı politika paketi olan Yeşil Mutabakat hedeflerinden ne denli sapmalara yol açacağı da merak konusu.
Tüm bunların yanı sıra sert bir ekonomik iklimde tamamlamayı başardığımız 26. Dönem Toplu İş Sözleşmesi, üç boyutlu yazıcılarda son gelişmeler, tekstilin geleneksel bir hammaddesi olan keten lifi gibi pek çok konuyu, bu sayımızda bulabilirsiniz. Keyifli okumalar dileriz.

Av. Başar AY
Genel Sekreter

Tekstil İşveren Dergisi

Nisan - Mayıs - Haziran 2022 Sayı: 454

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Adına
İmtiyaz Sahibi
Ahmet Hamdi Topbaş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Av. Başar Ay

Yayın Kurulu
Levent Oğuz, Av. Çiğdem Ayvazoğluyüksel,
Av. Yaşar Mert Babayiğit, Av. Buse Elmas, Tuba Kobaş Huvaj, İbrahim Kurtulan,
İrem Yılmaz, Gamze Ustabaş, Güray Kılınç

İdari Merkezi
Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası
Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent-İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx),
Fax: (0212) 344 07 66-67,
www.tekstilisveren.org.tr

JODOMO

Yayına Hazırlayan
JODOMO Bilgi Teknolojileri ve Danışmanlık A.Ş.

Yayın Türü:
Yerel, Aylık, Süreli
ISSN: 1307-6566

Bu dergi, JODOMO Bilgi Teknolojileri ve Danışmanlık A.Ş. tarafından,
Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası
için hazırlanmıştır. Para ile dağıtılıp, satılamaz. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz. Dergide bulunan imzalı yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

İşbu yayındaki bilgi ve veriler, genel bilgi edinilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu yayında yer alan bilgilerin doğruluğu konusunda gerekli özen gösterilmiş olmasına rağmen, bilgi ve verilerdeki olası hatalardan ya da alınacak yatırım kararları ile bunların sonuçlarından TTSİS sorumlu değildir. Zira buradaki bilgiler yatırım amaçlı bir tavsiye amacını taşımamaktadır. Makale yazarlarının ya da görüş alınan kişilerin beyanları ise şahsi niteliktedir.

06 Aklımızda kalanlar

10 Dünyada çalışma hayatı

12 AB destekli Mesleki Eğitim projesi faaliyetlerine başladı
Tekstil Sektöründe Mesleki Eğitim Kalitesinin Arttırılması Projesi'de kat edilen mesafe, tüm paydaşların katıldığı bir toplantıyla değerlendirildi.

18 26. Dönem Grup Toplu İş Sözleşmesi imzalandı
TTSİS ve TTSİS'e bağlı işyerlerindeki üç işçi sendikasıyla yürütülen toplu iş sözleşmesi sona erdi.

20 AB'nin gündemi Euratex'in gündemini de belirledi
Uzun bir aradan sonra yüz yüze toplanan Euratex'in gündemini enflasyon, göç ve artan maliyetler oluşturdu.

26 3D yazıcılara dair çalışmalar sürüyor
Tekstil sektöründe değişimlere yol açma ihtimali yüksek 3D yazacılar için çalışmalar sürdürülüyor.

32 İSO 500 ve İSO İkinci 500-2021
İSO İkinci 500'deki 99 tekstil ve hazır giyim firmasından üçü, TTSİS üyesi.

36 Keten, bu topraklardaki eski itibarına kavuşacak!
Döngü Kooperatifi'nin keten projesi kapsamında ilk liflik keten tohumları "Efe ve Cemre" toprakla buluştu, ilk hasatları yapıldı.

42 Rusya-Ukrayna krizinin sektöre etkisi
Altınbaş Üniversitesi İİBF Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Atilla Çifter, Rusya-Ukrayna krizinin tekstil sektörüne etkisini değerlendirdi.

46 Odak noktası katma değerli ürünler
Tasarımcı Selen Akyüz, bu toprakların kültüründen ilham aldığı katma değerli ürünleriyle dikkat çekiyor.

52 A'dan Z'ye Porto rehberi
Porto'ya gitmek için çok sebep var. O sebeplerden bazılarını sizin için sıraladık.

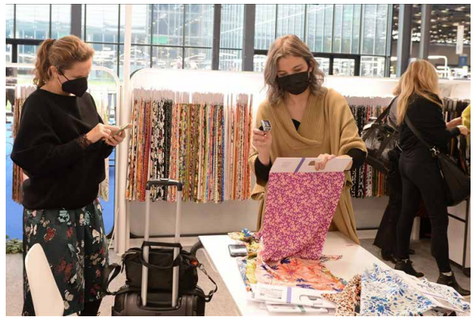

Türk tekstil firmaları Paris'te

Üretim ve istihdam amaçlı çalışmayı ön plana çıkartan Türk tekstil sektörü, 05-07 Temmuz tarihlerinde Fransa'da düzenlenen dünyanın en büyük tekstil fuarlarından Premiere Vision Paris'e 212 firmayla katıldı. İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) Yönetim Kurulu Üyesi Natan Yakuppur, fuarın Türk tekstil sektörünün tanıtımı ve katma değerli ihracatı için büyük öneme sahip olduğunu belirtti. Organizasyonun çok hareketli geçtiğini vurgulayan Yakuppur, "Fuarın Türk tekstil sektörüne çok faydalı olacağını tahmin ediyoruz. Birçok tanıdığımız ve müşterilerimiz geliyor, stantlarımızı geziyor. Türkiye'nin çok önemli bir konumda olduğunu anladılar. Bize bunu siparişleriyle hissettiriyorlar. Gelecekte çok daha iyi olacağını ümit ediyorum. 2022 yılının sonunda da Türk tekstil sektörü olarak, 15 milyar dolar ihracat gerçekleştirmeyi hedefliyoruz" dedi.

AKLIMIZDA KALANLAR

10 milyon dolarlık yatırım

Çeşitli iş kollarındaki yatırımları bulunan Solo Yatırım Holding (SYO), enerji, gayrimenkul ve turizm alanlarının yanında 2022 son çeyreğinde tekstil sektörüne 10 milyon dolar yatırım yapacağını açıkladı. Solo Yatırım Holding Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Cengiz, "Pandeminin etkileri tamamen bitti diyemeyiz, fakat çok kötü günleri geride bıraktık. 2023 yılında tüm iş kollarının normale dönmesini bekliyoruz. Holding olarak 2021 yılının son çeyreğinde grup şirketlerimizin üstün bir performans sergilediğini gördük, ülke ekonomisine üç kıta ve dört ülkeden sürekli taze kan sağladık. Grubumuzun en büyük ticari limanlarından olan gayrimenkul ve enerji sektöründeki yaptığımız uluslararası atılımlarla ülke ekonomisine ve sektöre kazanımlarımızın her geçen gün daha büyümesi ülkem adına son derece gurur verici" ifadelerini kullandı.

Tekstil mühendisliğini seçene asgari ücret tutarında burs

Tekstil İhracatçı Birlikleri (İTHİB, GATHİB, UTİB, ATHİB, ETHİB) ve Hazır Giyim İhracatçı Birlikleri (İHKİB, DENİB, EHKİB, UHKİB, AHKİB) tarafından tekstil mühendisliğini kazanan öğrencilere burs verilecek. Bir öğrencinin burstan faydalanabilmesi için üniversiteye girişte başarı sıralamasının tekstil mühendisliği için ilk 80 bin içerisinde olması, ilk 5 tercihinden birinin "tekstil mühendisliği" olması ve bu tercihlerinden birine yerleşmesi gerekiyor. Üniversiteye giriş sınavında ilk 20 binde yer alıp tekstil mühendisliğini seçen öğrenciye asgari ücret düzeyinde aylık 5 bin 500 TL burs bağlanacak. İlk 20 ila 50 bin arasına giren ve tekstil mühendisliğini seçen öğrencilere asgari ücretin yüzde 70'i; 50 ila 80 binde yer alıp, tekstil mühendisliğini tercih eden öğrencilereyse asgari ücretin yüzde 50'si kadar burs bağlanacak. Kriterlere uygun olmaları halinde, Türkiye genelinde 14 tekstil mühendisliği bölümüne kayıt yaptıracak toplam 463 öğrencinin tamamı, bu burstan yararlanabilecek.

"TechXtile Start-Up Challenge" başvuruları başladı

Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği'nin (UTİB), inovasyon kültürüne katkıda bulunmak ve yeni girişimleri sektöre kazandırmak amacıyla düzenlediği "Techxtile Start-Up Challenge" için proje başvuru süreci başladı. UTİB'den yapılan açıklamaya göre; tekstil ve hazır giyim sektörlerinin girişimcilik programı "TechXtile Start-Up Challenge", teknoloji tabanlı farklı disiplinlerden tekstil ve hazır giyim sektörlerine uygulanabilecek ve ekonomiye değer kazandırabilecek fikirleri olan Türkiye genelindeki girişimcileri bekliyor. Girişimciler, 16 Ekim 2022'ye kadar programa "Level-Up" ve "Scale-Up" olmak üzere iki kategoride başvurabilecekler. Birlik yürütücülüğünde düzenlenen programla, tekstil ve hazır giyim sektörünün dünyada hızla değişen teknolojiyi yakalaması, nitelikli tekno-girişim fikrine sahip kişilerin fikirlerinin olgunlaştırılıp yapılabilir, satılabilir ve ölçeklenebilir girişim haline gelebilmesi için gerekli desteklerin sağlanması hedefleniyor.

Tekstilden New York çıkarması

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) tarafından New York'ta 3'üncüsü düzenlenen Sektörel Türk İhraç Ürünleri Fuarı "I of the World", 20-21 Temmuz tarihleri arasında kapılarını ziyaretçilerine açtı. InterContinental Barclay New York'ta gerçekleşen tekstil fuarında, Türkiye'nin önde gelen 33 kumaş firması, Türk tekstilinin ABD'deki pazar payını genişletmek amacıyla ürünlerini sergiledi. ABD'nin kumaş ithalatında, Türkiye'nin ilk 5'e girebilecek potansiyele sahip olduğunu vurgulayan İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) Başkanı Ahmet Öksüz, "I of the World bizim ABD'ye özgü yaptığımız bir çalışmamızdır. ABD bizim için çok önemli bir pazar. 2021 yılında 850 milyon dolar ihracat gerçekleştirerek çok güzel rakamlara ulaştık. Bu seneki hedefimizse 1 milyar doların üzerine çıkmak. Bizim bu potansiyelimiz var, çünkü Türkiye, tekstil sektöründe dünyanın 5'inci büyük tedarikçisi. Aynı zamanda dünya pazarlarından yüzde 3,6 pay alıyoruz. Fakat ABD'nin ithalatından aldığımız pay 2,6. Yani hâlâ burada bir potansiyelimiz var. Kısa vadede hedefimiz, payımızı yüzde 3'ün üzerine taşımak" dedi.

Rubenis Tekstil halka arz ediliyor

Tekstil, klima ve gayrimenkul sektörlerinde faaliyet gösteren Rubenis Tekstil Sanayi Ticaret A.Ş., halka arz ediliyor. Halka arz başvurusu, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından onaylanan Rubenis Tekstil için talepler 29-30 Haziran'da toplandı. Rubenis Tekstil'in halka arzda birim fiyatı 12,50 TL olarak belirlendi. Halka arz edilen 24 milyon 500 bin lira nominal değerli payların tamamının satışı yapıldı. Firmanın toplam halka arz büyüklüğü 306 milyon 250 bin TL olarak gerçekleşti. Şanlıurfa firması Rubenis Tekstil'in halka arzında yurtiçi bireysel yatırımcılara tahsis edilen payların 1,82 katı, yurtiçi kurumsal yatırımcılara tahsis edilen payların 2,93 katı talep geldi. Rubenis Tekstil halka arzdan elde edilecek geliri, fabrika, inşaat, makine ve yenilenebilir enerji yatırımları için kullanacak.

Mardin'e yeni tekstil fabrikaları kuruluyor

Mardin 2. Organize Sanayi Bölgesi'nde yapılması planlanan tekstil fabrikasının kurulumu için ilk kazma vuruldu. Gençlerin istihdamına yönelik etkin politikalar geliştirilmesi ve uygulanması amacıyla Mardin'de kurulması planlanan tekstil fabrikaları için başlatılan çalışmalar, tüm hızıyla devam ediyor. Genç işsizliği sorunuyla mücadele çerçevesinde yürütülen projede, 1400 kişiye istihdam sağlayacak. Yedi tekstil fabrikasından beşinin yer tespiti ve ihale işlemlerinin tamamlanmasının ardından temel atma çalışmalarına başlandı. Mardin 2. Organize Sanayi Bölgesi'nde dört, Derik ve Dargeçit ilçelerinde birer adet tekstil fabrikası kurulmasına karar verilirken, bir tekstil fabrikası için yer tespiti çalışmaları sürüyor.

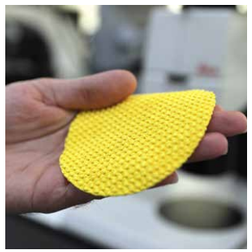

Bakteriyi önleyen kumaş üretildi

Bursa Teknik Üniversitesi (BTÜ) Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Polimer Malzeme Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hasan Basri Koçer ve ekibi, kaplandığı yüzeyde bakteri oluşumunu önleyen polimerik tekstil malzemesi üretti. Antibakteriyel etkili, uygulandığı kumaşa yüksek emicilik sağlayan ve esnek bir yapıya sahip tekstil malzemesi, iki yıllık yoğun bir çalışmanın ardından ortaya çıktı. Koçer ve ekibinin yaptığı testler sonunda kaplandığı yüzeyde bakteri oluşumunu önlediği belirlenen tekstil ürünü mikrobiyoloji analizlerinden de başarıyla geçti. Hafifliği ve esnekliği sayesinde tercih edilen her yüzeye kaplanabilen malzeme, kumaşlarda 150 yıkamaya kadar özelliğini koruyabiliyor. Projeyle elde ettikleri polimerik kaplamalar sayesinde antimikrobiyal ürünlerin kullanıldıkları yüzeylerde uzun süre etkisini sürdürmesini sağladıklarını vurgulayan Koçer, çapraz bulaşma riskini de minimuma indirdiklerini belirtti.

İpekböceği İhracat Ödülleri sahiplerini buldu

Uludağ İhracatçı Birlikleri merkez binasında gerçekleşen 2021 İpek Böceği İhracat Ödülleri töreninde, 148'i tekstil, 58'i ise hazır giyim ve konfeksiyon sektöründen olmak üzere toplamda 206 firma ödül almaya hak kazandı. Törene, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burkay, Birlik başkanlarıyla firma temsilcileri katıldı. Tekstil sektöründe Yeşim Satış Mağazaları ilk sırayı alırken Fistaş ile Zorlu Dış Ticaret en başarılı firmalar olarak belirlendi. Hazır giyim ve konfeksiyon alanında, Yeşim Satış Mağazaları, EDT Dış Ticaret ile Öz Tekstil en fazla ihracatı gerçekleştirerek ilk üç sırayı paylaştı. Törenin açılış konuşmasını yapan Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) İbrahim Burkay, "Yeni yılın ilk iki aylık diliminde ihracatımızdaki yüksek performansın da yeni rekorların habercisi olduğuna inanıyorum" dedi. Bursa'nın dış ticaret fazlası vererek büyük bir başarı gösterdiğine değinen TİM Başkanı Mustafa Gültepe, İstanbul'a bu kadar yakın bir lokasyonda, mesafelerin kısaldığı bir ortamda hep birlikte çok daha başarılı işlere imza atacaklarını ifade etti. Birlik olarak 2022 yılında da Türk tekstiline katkı sağlamayı sürdürdüklerini belirten UTİB Yönetim Kurulu Başkanı Pınar Taşdelen Engin ise, "Yeşil üretim ve sürdürülebilirlik konularında farkındalık oluşturacak projelere öncelik veriyoruz. TechXtile Platformu, Türkiye Ev Tekstili Tasarım Yarışması ve Ur-Ge projelerimizle teknoloji ve yenilikçi metotların üretime dâhil edilmesi, inovatif ürünlerin tasarlanması, üniversite-sanayi işbirliğinin güçlendirilmesi ve sonuçta tekstil ihracatında katma değerin artırılması için çabalarımızı sürdüreceğiz" açıklamasında bulundu.

ITM Fuarı'nda rekor satış

İplik, örme, dokuma, boyama, baskı ve terbiye alanlarında geliştirilen yeniliklerin sergilendiği ve markaların ürünlerinin dünya tanıtımının gerçekleştirdiği ITM Fuarı, rekor düzey satışla İstanbul'da yapıldı. Teknik Fuarcılık A.Ş. ve Tüyap Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş. ortaklığıyla organize edilen ITM 2022 Uluslararası Tekstil Makineleri Fuarı, 14-18 Haziran tarihlerinde, Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde düzenlendi. 65 ülkeden 1280 firma ve firma temsilcinin katıldığı ITM 2022 Fuarı'nı, yüzde 56'sı yurtiçinden olmak üzere 102 ülkeden 64 bin 500 kişi ziyaret etti. Yetkililer, beş gün boyunca birçok üretici ve yatırımcının katıldığı bu fuarda toplamda 1,5 milyar Euro'nun üzerinde iş hacminin oluştuğunu belirttiler. ITM 2022'yi dört yıllık zorunlu aranın ardından düzenlediklerini vurgulayan Teknik Fuarcılık Yönetim Kurulu Başkanı Necip Güney; Bangladeş, Hindistan, İran, Sırbistan, Rusya, Etiyopya, Malezya, Meksika, Mısır, Kamerun, Tanzanya, Hırvatistan ve Sudan gibi onlarca ülkeden alım heyetini ağırladıklarını, tüm salonların yüzde 100 doluluk oranına ulaştığını ve katılımcıların gösterdiği ilgiden çok mutlu olduklarını belirtti. Güney ayrıca, son dört aydır gelen yoğun başvuru taleplerinden dolayı yer veremedikleri firmaları da ITM 2024'te ağırlamaktan mutluluk duyacaklarını açıkladı.

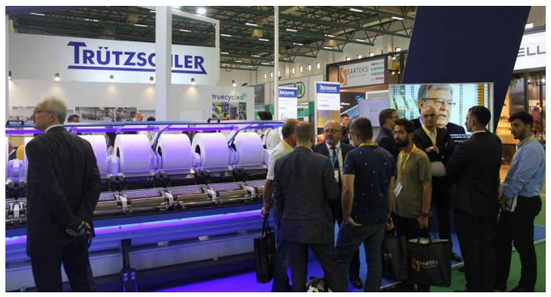

Covid-19 salgını her şey gibi ayakkabı sektörünü de etkiledi!

Küresel ayakkabı pazarı, Covid-19 pandemisinin yaşandığı dönem boyunca benzeri görülmemiş bir şekilde yara aldı. Pandemi sonrası birçok işyerinin evden çalışma sistemine devam etmesi, daha ziyade iş yerlerinde giyilen ayakkabılara olan talebi azalttı. Ayrıca, e-ticaret sitelerinin kullanımının yaygınlaşmasıyla tüketicinin ev dışına çıkma ihtiyacı azaldı. Ayakkabı pazarının yaklaşık yüzde 14'ü bu sebepler nedeniyle artık yok. Uzmanlara göre pazarın 2019 seviyesine gelmesi, 2024 yılını bulacak. Küresel ayakkabı sektörünün büyüme rakamları pandemi öncesi yıllarda da istenilen seviyelerde değildi. 2015'te 23 milyon çiften 2019'da 24 milyon çiftte çıkması, dört yıl sürdü. Ancak salgınla birlikte 2019 yılında dünyada toplam 24 milyon çift ayakkabı satılırken, bu rakam 2020 yılında 20 milyon çifte kadar geriledi. Pandemi sonrası ayakkabı satışı 2021'de yaklaşık yüzde 10 artarak 22,5 milyon çifte ulaştı. 2022'de 23,7 milyon çifte, 2023'te ise 24,3 milyon çifte çıkması bekleniyor. Pazar büyüklüğü açısından Çin, 2021 yılında satılan 12,7 milyon çiftle en büyük ülke olurken, onu Hindistan, Vietnam, Endonezya ve Brezilya izledi.

Texword Paris, yoğun ilgi gördü

Dokuma, denim ve aksesuar üreticisinin bir araya geldiği Texworld Paris Fuarı, yaklaşık 20 ülkeden 400'ü aşkın firmanın ve 29 bin alıcının katılımıyla Paris'te gerçekleşti. Küresel tekstil ve hazır giyim sektörü, Covid-19 salgını sonrası iyileşen performansını da etkinliğe yansıtarak, Şubat ayında düzenlenen fuara kıyasla katılımcı sayısını iki katına ulaştırmayı başardı. Ara verilen fiziki fuarların yeniden başlamasını ihracat hedefleri için büyük bir fırsat olarak gören Türk firmaları, Çin'den sonra 100'e yakın firmayla fuara en fazla temsilci gönderen ülke oldu. Katılımcı Türk firma temsilcileri, organizasyonda Avrupalı müşterilerin fazla olmasından özellikle mutluluk duyduklarını belirttiler.

Çalışanların güvenliği için alternatif modeller

IndustriALL ve ILR School'un işbirliğiyle oluşturulan Yeni Konuşma Projesi kapsamında, "Hazır Giyim Çalışanları İçin Güvenlik: Alternatif Modeller" raporunu başlatmak üzere web üzerinden bir seminer yapıldı. Küresel hazır giyim ve ayakkabı sektöründe sosyal korumayı ilerletmek için geçmişteki çabaları ve modelleri inceleyerek hazırlanacak rapor, hazır giyim çalışanlarına bir dereceye kadar gelir güvencesi sağlamayı amaçlayan mevcut yaklaşımların ana hatlarını çiziyor ve bunları sosyal güvenliğin gerekli unsurlarını bir araya getirmek için kullanıyor. Rapor, Rana Plaza kazası gibi bir trajedinin ardından kurulan fonların yanı sıra Covid-19'a yanıt verenler de dâhil olmak üzere, diğer birçok sistemi ele aldıktan sonra, küresel bir sosyal korumanın hedeflerine yönelik bir eşleşmenin olacağının altını çiziyor.

Teslimat sektörüne dair rapor yayınlandı

Teslimat, Covid-19 sebebiyle dünyada ve ülkemizde ön plana çıkan sektörlerden biri. Sayısı tam olarak bilinmese de Türkiye'de 1 milyondan fazla motor kurye olduğu tahmin ediliyor, sektörde kayıt dışı çalışma da yaygın. ILO ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi, üçlü bir diyalog ortamı oluşturmak amacıyla teslimat sektörü çalışanlarını, sendikaları, işverenleri, kamu temsilcilerini ve akademisyenleri bir araya getirmişti. ILO, Mart ayında yapılan toplantının çıktıları çerçevesinde, sektörle ilgili ortaya bir resim koymak ve çalışma koşullarını iyileştirmek, temel çalışma haklarını sağlanmak amacıyla "Türkiye'de Teslimat Sektörü Sosyal Diyalog Toplantısı Değerlendirme Raporu"nu yayınladı. Raporda, düzenleme ve denetleme faaliyetlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için verilerin

düzenli tutulması, yapılacak düzenlemelerde ILO sözleşmelerinin referans alınması, teslimat için kullanılan araçların ticari araç sayılması, hava koşulları gibi çalışan sağlığını tehdit edecek durumlarda kuryelerin gelir güvencesiyle çalışmama hakkını kullanabilmesi gibi birçok çözüm önerisinde bulunuldu.

İşçilerin protestosu "suç" sayıldı

Tayland'da 1388 işçi, ücretlerini alamadıkları gerekçesiyle protesto eylemi yaptı. Dünyanın en büyük iç giyim markaları arasında bulunan Victoria's Secret'ın da tedarikçisi olan Brilliant Alliance Thai Global adlı şirkette çalışan ve bu şirketin geçen yılın Mart ayında kapanmasıyla birlikte maaşlarını, fazla mesailerini, tatil ücretlerini ve kıdem tazminatlarını (toplamda 7,4 milyon Dolar) alamayan işçiler, durumu protesto etmek amacıyla bir gösteri düzenleyerek Tayland hükümetinden ücretlerinin ödenmesini talep etti. Ancak polis, protesto sırasında konuşma yapan iki Sendika yetkilisiyle dört işçiyi, Acil Durum Kararnamesi'ni ve Covid-19 nedeniyle konulan Hastalık Kontrol Yasası'nı ihlal etmekle suçladı. Tayland Endüstriyel Emek Konfederasyonu Başkanı Prasit Prasopsuk, Hükümetin, işçilerin protesto hakkını engellemek amacıyla Covid-19'u bahane olarak kullanmasının yanlış olduğuna, 1388 işçinin ciddi bir ekonomik zorlukla karşı karşıya kaldığına ve bu suçlamaların düşürülmesi gerektiğine dair bir açıklama yaptı. IndustriALL Küresel Sendika da Tayland Başbakanı Prayuth Chan-o-cha'yu suçlamaları düşürmeye ve işçilerin endişelerini dile getirme haklarına saygı duymaya davet etti.

İlk çeyrekte maliyetler arttı

Eurostat tarafından yayınlanan verilere göre, 2022'nin ilk çeyreğinde, saatlik işçilik maliyetleri önceki yılın aynı dönemine göre Euro bölgesinde yüzde 3,8, AB'de ise yüzde 4,2 arttı. İşgücü maliyetlerinin iki ana bileşeni, ücretler ve ücret dışındaki maliyetler. Euro bölgesinde maliyetler, çalışılan saat başına ücrette bir önceki yılın aynı dönemine göre ilk çeyrekte yüzde 3,3 artarken, ücret dışı bileşende yüzde 5,3'lük bir artış oldu. AB bölgesinde ise ücret bileşeni yüzde 3,4, ücret dışı bileşen ise yüzde 5,4 arttı. AB'de 2022'nin ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre ekonomik faaliyetler saatlik ücret maliyetlerinde sırasıyla; finans ve sigorta faaliyetleri (yüzde +6.6), idari ve destek hizmetler (+yüzde 5.2), madencilik ve taş ocakçılığı (+yüzde 5.0), profesyonel, bilimsel ve teknik faaliyetleri (yüzde +4.9), taşıma ve depolama (yüzde +4.8), su arz, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri (yüzde +4.6) ve inşaat (yüzde +4.4) en yüksek artışın kaydedildiği sektörler oldu.

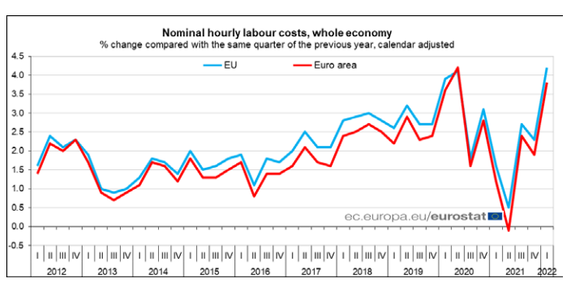

Örgütlenme özgürlüğüne saygı!

Guatemala ekonomisinin önemli bölümünü hazır giyim sektörünün oluşturduğu; buna rağmen işçi sendikalarının üzerinde yoğun bir baskının olduğu ve işçilerin örgütlenme özgürlüğünün olabildiğince kısıtlandığı biliyor. Bu gerçekten hareket eden Küresel Sendika IndustriALL temsilcileri de, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün çatısı altında faaliyet gösteren Standartların Uygulanması Komitesi'ne (CAS), Guatemala'ya ilişkin bir rapor sundu. Raporda, Guatemala'daki IndustriALL'a bağlı kuruluşlarda yaşanan "örgütlenme özgürlüğü" hakkının ihlali konu edildi. Guatemala hükümeti, örgütlenme özgürlüğü ve örgütlenme hakkının korunmasına ilişkin 87 sayılı Sözleşme'nin uygulanmasına ilişkin bireysel davalar hakkında CAS'a bilgi sunmaya davet edildi. IndustriALL genel sekreter yardımcısı Kemal Özkan, işçi heyeti adına IndustriALL'un Guatemala üyesi FESTRAS'a yönelik ihlalleri dile getirdi.

Ev işçilerine sosyal koruma

ILO, "Ev İşçileri için Sosyal Güvenlik Hakkını Gerçekleştirmek: Politika Eğilimleri, İstatistikler ve Yaygınlaştırma Stratejilerine İlişkin Küresel İnceleme" başlıklı raporu yayınladı. Rapora göre dünyada ev işçilerinin yalnızca yüzde 6'sı sosyal korumadan yararlanıyor. Bu durumda ev işçilerinin yüzde 94'ten fazlası hastalık, işsizlik, yaşlılık, çalışamazlık gibi yardımları içeren tam kapsamlı korumaya erişemiyor. Ev işçilerinin yarısı hiçbir sosyal güvenlik kapsamında değil. Ev işçilerinin yüzde 76,2'si, yani 57,7 milyonu kadınlardan oluşuyor. Bu durum, özellikle kadınları kırılgan durumda bırakıyor. Söz konusu raporda, ev işçilerinin kapsamlı sosyal korumadan yararlanmasının nasıl olacağına ilişkin tavsiyeler de yer alıyor.

Hedef, sosyal haklarda daha güçlü bir Avrupa

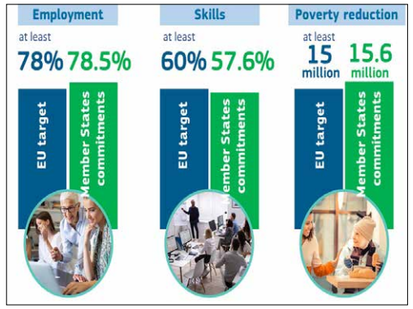

Avrupa Parlamentosu, AB Konseyi ve Komisyonu'nun ortak çalışmasıyla 2017'nin Kasım ayında Göteborg Zirvesi'nde alınan bir kararla ilan edilen Avrupa Sosyal Haklar Sütunu, çeşitli alt başlıklardaki eylem planlarıyla hedeflenen sonuca doğru yol alıyor. Söz konusu alt başlıklardan biri de Ulusal Hedefler. AB İstihdam ve Sosyal İşler bakanları, düzenledikleri toplantıyla 2030'a kadar Avrupa Sosyal Haklar Sütunu Eylem Planı'na ulaşmak için gerekli olan Ulusal Hedefleri açıkladılar. Üye devletlerin Avrupa'yı adil, kapsayıcı ve fırsatlarla dolu hale getirme konusundaki güçlü kararlılığını memnuniyetle karşıladığını belirten Komisyon temsilcileri, üye devletlerin ulusal taahhütleriyle istihdam, beceri ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik üç ana AB hedefine ulaşmak için ortak çabaları desteklediklerini açıkladılar. Avrupa Sosyal Haklar Sütunu Eylem Planı, üç sosyal hedef doğrultusunda çalışmalar yaparak 2030 yılına kadar Avrupa'nın sosyal açıdan çok daha güçlü bir hale gelmesini amaçlıyor. Bu amaç doğrultusunda ulusal düzeyde atılması gereken adımlar şu şekilde sıralanıyor:

- 20 ila 64 yaş arasındaki kişilerin en az yüzde 78'i çalışıyor olmalıdır.
- Tüm yetişkinlerin en az yüzde 60'ı her yıl eğitime katılmalıdır.
- Yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altındaki kişi sayısının, 2019 yılına oranla en az 15 milyon azaltılmalıdır (en az 5 milyonu çocuk olmak üzere).

ABD, zorla çalıştırmaya karşı bir adım daha attı

ABD Çalışma Bakanlığı'nın da üyesi olduğu Zorla Çalıştırma Görev Gücü, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Uygurlar'ı zorla çalıştırmasının önüne geçebilmek amacıyla aldığı tedbirlere bir yenisini ekledi ve "Çin Halk Cumhuriyeti'nde Çıkarılan, Üretilen veya Zorla Çalıştırılarak Üretilen Malların İthalatını Önleme Stratejisini" yayınladı. Zorla Uygur Çalıştırmayı Önleme Yasası, tamamen veya kısmen Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sincan bölgesinde üretilen veya UFLPA Kuruluş Listesi'nde yer alan belirli kuruluşlar tarafından üretilen malların ABD'ye ithal edilmesini yasaklıyor. UFLPA stratejisi, kapsamlı bir risk değerlendirmesi, zorla çalıştırma planı değerlendirmesi ve ithalatlarının zorla çalıştırmayla yapıldığı çürütülebilir varsayımına tabi olan varlıkların ve malların bir listesini içeriyor. Ayrıca durum tespiti, etkili tedarik zinciri takibi ve tedarik zinciri yönetimi önlemleri konusunda ithalatçılara rehberlik sağlıyor. Tamamen veya kısmen Sincan'da veya UFLPA Kuruluş Listesi'ndeki kuruluşlar tarafından yapılan malların ithalatçıları, bu tür malları ithal etmek için bu kılavuza uymak durumunda. ABD Çalışma Bakanı Marty Walsh, "Zorla Uygur Çalıştırmayı Önleme Yasası, ABD hükümetine zorla çalıştırmayla mücadele için, Biden-Harris yönetiminin ABD tedarik zincirlerinden zorla çalıştırmayı ortadan kaldırma çabalarıyla uyumlu, güçlü yeni araçlar sağlıyor" dedi.

Bilgi için: İrem Yılmaz / Tel: (0212) 344 07 77

HABER

Avrupa Birliği destekli **Mesleki Eğitim projesi** faaliyetlerine başladı

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası (TTSİS) ve Türk Tekstil Vakfı (TTV) ortaklığında yürütülen Tekstil Sektöründe Mesleki Eğitim Kalitesinin Arttırılması Projesi, Şubat 2022 itibarıyla faaliyetlerine başlamıştı. Proje süreçlerini ve sektör için beklenen faydalarını paylaşmayı amaçlayan açılış toplantısı, 24 Mayıs tarihinde yapıldı. TTSİS üyeleri, Türk Tekstil Vakfı Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri'nden öğrenci ve öğretmenler, mesleki eğitim camiasından yönetici ve öğretmenlerden oluşan yaklaşık 200 katılımcının hazır bulunduğu toplantıya, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanı Doç. Dr. Salim Atay, AB Türkiye Delegasyonu Eğitim Sektör Temsilcisi Prof. Dr. Mustafa Balcı ve PERYÖN Genel Sekreteri Emre Tamer de görüşlerini paylaşarak katkıda bulundular.

HABER

Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanı Doç. Dr. Salim Atay, Ofisin çeşitli programlarıyla yaklaşık 300 bin öğrencinin kariyer yolculuğuna destek olduğunu anlattı.

TTSİS Genel Sekreteri Av. Başar Ay, konuşmasında tekstil ve hazır giyim sektörünün Türkiye için lokomotif sektönlerden biri olduğunu söyledi.

İşgücü açığı, günümüzde imalat sanayiinin en önemli sorunlarından biri. Pandemi boyunca çalışma şekillerinin değişmesi, bazı sektörlerde talebin düşmesi ve imalatın duraksaması gibi sebeplerle çalışanlar yer değiştirdi ya da kendilerine yeni kariyer yolları çizdi. Dijital ve yeşil dönüşümle birlikte çalışanlarda beceri ihtiyaçların değişmesiyle de iş-beceri açığı oluştu. Bir başka deyişle bir kısım çalışan işlerini kaybedip yeni iş bulamazken, işverenlerin ihtiyaç duyduğu açık pozisyonlar uzun süre boş kaldı.

2021 yılı itibarıyla tüketici taleplerinin tekrar artması ve üretimin pandemi öncesi seviyelere geri gelmesiyle çarklar yeniden dönmeye başladı, istihdam tekrar arttı; hatta bu kez işsizlik rekor seviyede düştü. Örneğin AB'de ortalama işsizlik yüzde 6 seviyelerine geriledi ve işgücü açığı, gerek hizmet gerekse imalat sektöründe kendini gösterdi ve söz konusu eksiklik günlük hayatta da hissedilir hale geldi. Lojistik sıkıntılarla birlikte bazı ürünlere erişim zorlaşıyor; havaalanlarında çalışan eksikliğinden dolayı uzun kuyruklar oluştu ve oluşmaya devam ediyor.

> Gençlerin tekstil sektörünü bir istihdam alanı olarak görmemesi, birçok sorunun yanı sıra nesilden nesile bilgi aktarılmasının önündeki en büyük engel. Bu nedenle mesleki eğitimler, sektörün nitelikli işgücüyle sürdürülebilir bir niteliğe kavuşmasında da rol oynuyor.

Mesleki birikim yavaş yavaş yok oluyor

Bu durum, imalat sanayiinde uzun süredir yaşanan işgücü krizini daha da ağırlaştırdı. Avrupa'da tekstil-hazır giyim-ayakkabı sektöründe çalışanların yüzde 34'ü, 50 yaş üzerinde. 2030'da sektör çalışanlarının 650 bin kadarı emekli olacak ve arkadan onların yerini dolduracak gençler gelmiyor. Bu da sektörün kan kaybetmesine, mesleki becerilerin ve tecrübelerin aktarılamamasına ve biriken "know-how"ın tamamen yok olmasına yol açacak. Buna çare olarak Avrupa'ya göç eden mültecilerin birer yetenek olarak değerlendirilmesi ve eğitimlerle kalifiye çalışanlara dönüştürülmesi tek yol olarak görülüyor.

Aynı durum, tekstil ve hazır giyimde dünyanın sayılı tedarikçileri arasında olan ve yeni tedarik zinciri yapısında daha da önem kazanan ülkemiz için de geçerli. Ülkemize uluslararası müşterilerden siparişler artarken, sanayimiz, açılan pozisyonları uzun zaman dolduramıyor, genç işgücünün ilgisini çekmekte zorlanıyor. Etkin mesleki eğitim ve istihdam politikaları, günümüzün gerekliliklerine uygun mesleki eğitim içerikleri ve işgücüne katılmaya hazırlanan gençlerin doğru yönlendirilmesiyle işgücü piyasası sağlıklı bir dengeyi bulabilir.

Hükümetimizin mesleki eğitim politikalarına verdiği önem umut verici. Mesleki ve teknik öğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işgücüne katılım oranı her yıl artıyor. Bu oran 2014'te yüzde 50 iken 2018'de yüzde 82'ye yükselmiş. Mevcut rakamlar olumlu bir görünüm sağlasa da bu gençlerin mezun oldukları alanda çalışma oranı oldukça düşük. Örneğin 2018-2019 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik kurumlarından yaklaşık 400 bin kişi mezun olmuş; fakat mezuniyet alanında çalışma oranı birçok meslek alanında yüzde 5'ten daha düşük seviyede. Bu da mezunların mesleki becerileriyle yaptıkları işin gerektirdiği beceriler arasında önemli bir farklılık olduğunu gösteriyor.

Katılımcılar, yapılan sunumlar aracılığıyla projenin hem geldiği aşama hem de bundan sonraki yol haritasıyla ilgili ayrıntılı bilgi aldılar.

Hedef, sektörün ihtiyaçlarına uygun bir mesleki eğitim içeriği sağlanması

Sektörün ihtiyaç duyduğu insan kaynağına erişimesine büyük önem veren ve mesleki eğitim

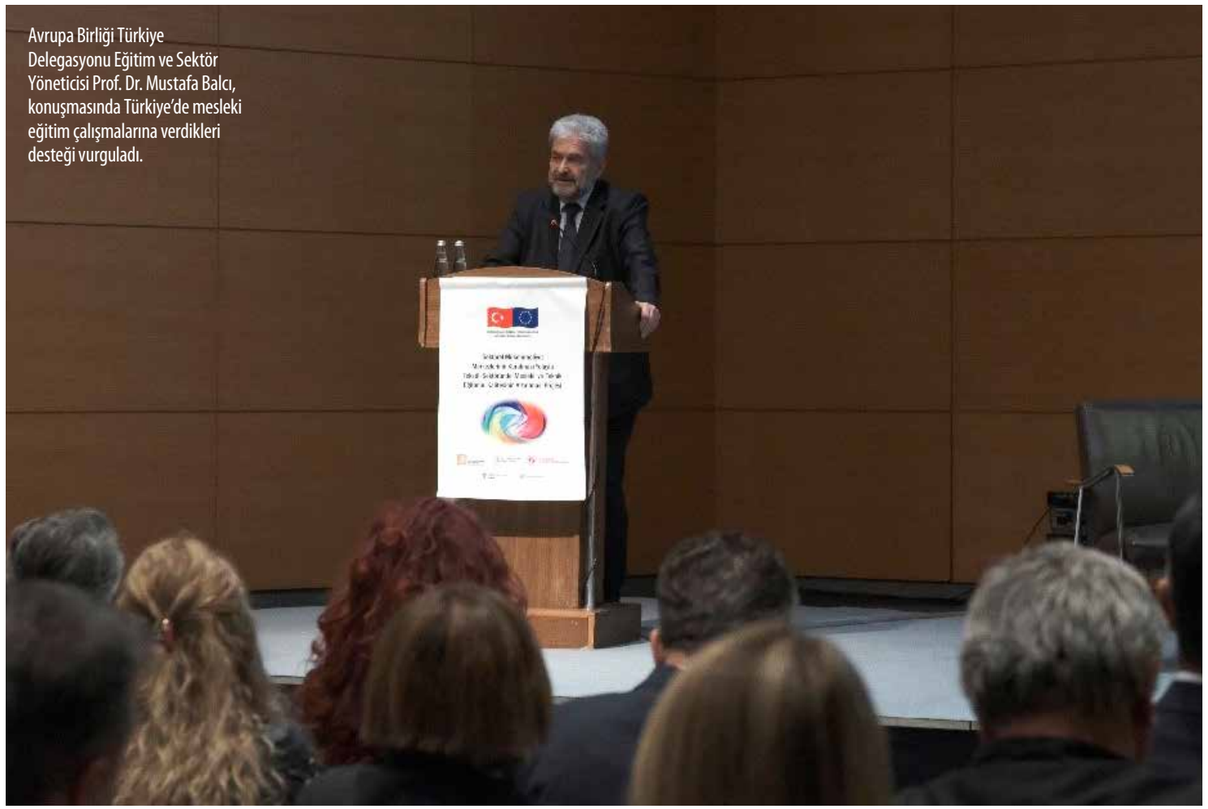

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Eğitim ve Sektör Yöneticisi Prof. Dr. Mustafa Balcı, konuşmasında Türkiye'de mesleki eğitim çalışmalarına verdikleri desteği vurguladı.

Projeye dâhil olan paydaşların ilk kez bir araya geldiği toplantıya yaklaşık 200 kişi katıldı.

ve burslar gibi pek çok çalışma yürüten Sendikamız, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yönelik hibe çağrıları kapsamında "Sektörel Mükemmeliyet Merkezleri'nin Kurulması Yoluyla Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Artırılması" programını önemli bir fırsat olarak görerek, Türk Tekstil Vakfı ortaklığında bir proje hazırladı ve hibe almaya hak kazandı. Yaklaşık 2 yıllık bir değerlendirme süreci sonunda, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ve Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile imzalanan sözleşmeyle başlayan proje kapsamında, mesleki eğitim konusunda en yüksek otorite olan Millî Eğitim Bakanlığı ile imzalanan protokolle tüm paydaşları kapsayan bir yapı kuruldu ve Şubat 2022'de çalışmalara başlandı. 18 ay sürecek proje kapsamında ilk etapta çeşitli yetkinliklere sahip proje ekibi oluşturuldu ve Sendikamız bünyesinde Mesleki Eğitim Yetkinlik Geliştirme Merkezi'nin fiziki altyapısı kuruldu.

Projede kritik bir rolü olacak bu merkez; tekstil sektörüyle meslek öğretmenleri arasında bir köprü kurarak, mesleki eğitimin sektörün ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesini sağlayacak. Sanayiciler arasında yapılacak ihtiyaç analiziyle gerekli beceriler tespit edilecek, mevcut tekstil teknolojisi eğitim müfredatı bu yönde gözden geçirilecek, tekstil teknolojisi öğretmenleri için hizmet-içi ve işbaşı eğitim içeriği oluşturulacak ve özellikle üyelerimizin yoğunlukla faaliyet gösterdiği illerdeki meslek okullarında çalışan öğretmenlere pilot olarak uygulanacak. Bu güncellenmiş eğitimlerin etkileri ölçülecek, gerekli revizyonlar yapılacak ve Milli Eğitim Bakanlığımızın kullanımına sunulacak.

> Etkin mesleki eğitim ve istihdam politikaları, günümüzün gerekliliklerine uygun mesleki eğitim içerikleri ve işgücüne katılmaya hazırlanan gençlerin doğru yönlendirilmesiyle işgücü piyasası sağlıklı bir dengeyi bulabilir.

Proje paydaşları ilk kez bir araya geldi

Tekstil sektörü ve mesleki eğitim camiasını bir araya getiren ve projenin detaylarının paylaşıldığı Açılış Toplantısı, 24 Mayıs tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. Toplantıya, aralarında Sendikamızın üyeleri, tekstil sektörünün temsilcileri, Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri, üniversite, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin bulunduğu yaklaşık 200 kişi katıldı. Genel Sekreterimiz Av. Başar Ay'ın konuşmasıyla başlayan toplantıda, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanı Doç. Dr. Salim Atay, AB Türkiye Delegasyonu Eğitim Sektör Yöneticisi Prof. Dr. Mustafa Balcı, PERYÖN Genel Sekreteri Emre Tamer, İstanbul Mesleki ve Teknik Eğitim Şube Müdürü Aykut Akça, Gaziosmanpaşa Küçükköy Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Gülfem Yelenlibağ katılımcılarla görüşlerini paylaştılar.

TTSİS Genel Sekreteri Av. Başar Ay, açılış konuşmasında tekstil ve hazır giyim sektörünün gerek istihdamda gerekse üretim ve ihracatta ülkemizin lokomotif sektörü olduğunu ve Türkiye'nin elyaftan kumaşa, terbiyeden nihai ürüne, değer zincirinin tüm aşamalarında üretim kapasitesine ve tam entegre sisteme sahip nadir ülkelerden biri olduğuna değindi. Buna rağmen sanayicilerimizin, genç işgücünün ilgisini çekmekte zorlandığını ve Sendika'nın bunu yenmek için yaptığı çalışmaları anlattı. Genel Sekreter; İhracatçı Birlikleri ve YÖK işbirliğiyle Tekstil Mühendisliği Bölümü'nü tercih eden üniversite öğrencilerine tatmin edici düzeyde bir burs sağlandığını ve bu sayede, bir süredir tercih edilmeyen bu fakültelerin kontenjanlarını yeniden doldurmaya başladığını hatırlattı.

> Şubat ayında başlayan ve bir buçuk yıl sürecek olan "Tekstil Sektöründe Mesleki Eğitim Kalitesinin Arttırılması Projesi" kapsamında ilk etapta çeşitli yetkinliklere sahip proje ekibi oluşturuldu ve TTSİS bünyesinde Mesleki Eğitim Yetkinlik Geliştirme Merkezi'nin fiziki altyapısı kuruldu.

AB Türkiye Delegasyonu Eğitim ve Sektör Yöneticisi Prof. Dr. Mustafa Balcı ise kurum olarak bu program kapsamında farklı sektörlerde toplam 18 projeyi fonladıklarını ve böylece Türkiye'nin mesleki eğitim atağına katkı yaptıklarını vurguladı.

Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanı Doç. Dr. Salim Atay ise ülkemizin insan kaynakları kapasitesini geliştirmek üzere en üst düzeyde kurulan bu Ofisin, çeşitli programlarıyla yaklaşık 300 bin öğrencinin kariyer yolculuklarına destek olduğunu anlattı ve tüm öğrenci ve iş dünyasını bu programlara ücretsiz olarak katılmaya davet etti. Atay, tekstil sektörünün nerdeyse tarih kadar eski olduğundan bahsederek, en önemli ticaret yolunun adının "İpek Yolu" olmasına değindi ve tekstil sektörünün önemini vurguladı.

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası, Türk Tekstil Vakfı ve Milli Eğitim Bakanlığı ortaklığında 2003 yılında hayata geçirilen Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri (METEM) mezunlarından ve tekstil sektöründe çalışan Asuman Doğrusöz ve Ali Özmen ile yapılan oturumsa toplantının en çok ilgi çeken bölümlerindendi. Doğrusöz ve Özmen, mezun oldukları METEM'lerde aldıkları eğitimin tekstil alanında kariyerlerine katkısını anlatarak katılımcı öğrencilere kariyer yolculuklarında tavsiyelerde bulundular.

Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri mezunları arasında bulunan ve tekstil sektöründe çalışan Asuman Doğrusöz ve Ali Özmen yaşadıkları deneyimi paylaştı.

26. Dönem Grup Toplu İş Sözleşmesi imzalandı

TTSİS ve TTSİS'e bağlı işyerlerinde faaliyet gösteren üç işçi sendikasıyla yürütülen toplu iş sözleşmesine dair görüşmeler, tamamlandı. Yapılan toplantılar sonucunda taraflar arasında mutabakata varılarak 26. Dönem Grup Toplu İş Sözleşmesi imzalandı.

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası (TTSİS) ile Türk-İş'e bağlı Türkiye Tekstil, Örme, Giyim ve Deri Sanayii İşçileri Sendikası (TEKSİF) arasında Şubat 2022'de başlayan müzakere süreci, yapılan yedi toplantının ardından 28 Nisan 2022'de tarafların anlaşmasıyla sona erdi. TEKSİF'in ardından 08 Haziran 2022 tarihinde DİSK'e bağlı Tekstil İşçileri Sendikası'yla (Tekstil); 16 Haziran 2022'de ise Hak-İş'e bağlı Tüm Dokuma, İplik, Trikotaj, Hazır Giyim, Konfeksiyon ve Deri İşçileri Sendikası (Öz İplik-İş) ile anlaşmaya varıldı.

Covid-19 pandemisinin etkilerinin devam ettiği, ekonomik şartların giderek ağırlaştığı ve küresel rekabetin arttığı bir dönemde, üyelerimizin maliyetlerini doğrudan etkileyen Toplu İş Sözleşmeleri hakkında, işçi sendikalarıyla uzun müzakereler gerçekleştirildi. Zor koşullara rağmen iki kesimin de çalışmaları sonucunda üç işçi sendikasıyla anlaşma sağlanarak sözleşmeler bağıtlandı.

01.04.2022-31.03.2025 tarihleri arasında geçerli 36 ay yürürlükte kalacak 26. Dönem Grup Toplu İş Sözleşmesi ile 1. yıl 1. altı ay için sendikalı işçilerin brüt ücretlerine, 25. Dönem Grup Toplu İş Sözleşmesi 3. yıl 2. altı ay enflasyon farkı ile birlikte yüzde 48 ücret zammı uygulandı. Kalan altı aylarda ise 6 aylık TÜFE, ücret zammı olarak uygulanacaktır. Sosyal yardımlara ise 01.04.2022 tarihinden itibaren yüzde 48 zam yapıldı. Sosyal yardımlar 01.10.2022 tarihinden itibaren ücret zammı dönemlerinde ücret zammı oranında artırılacaktır. İkramiyede ise mevcut uygulama devam etmektedir.

Ayrıca, üye işçilere üst sınır 20 yıl olmak üzere her kıdem yılı için brüt 45 TL kıdem zammı her ay ücretlerle birlikte ve herhangi bir ödemeye eklenmeden yan kolonda gösterilmek suretiyle ödenecektir. 01.04.2023 ve 01.04.2024 tarihlerinde bir üst kıdem yılına geçmeye hak kazanan işçilerin kıdem zammı kıdem yılı bir artırılarak hesaplanacaktır.

Hukukçular, İş Hukuku'nu değerlendirmek üzere buluştu

Bölge Adliye Mahkemeleri İş Hukuku Daireleri'nin 2021 yılına ait kararlarının ele alındığı "İş Hukuku Değerlendirme Sempozyumu", aralarında Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'nın da bulunduğu çok sayıda kurum ve kuruluş temsilcisinin katılmasıyla Antalya'da yapıldı.

Türkiye Adalet Akademisi, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) işbirliğinde düzenlenen İş Hukuku Değerlendirme Sempozyumu, 20-22 Mayıs tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi. Bölge Adliye Mahkemelerinin İş Hukuku Daireleri'nin 2021 yılına ait kararlarının değerlendirildiği sempozyumda, Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'nı temsilen Yönetim Kurulu 2. Başkanı ve TİSK Başkan Vekili Nevzat Seyok, Sendika Denetleme Kurulu ve TİSK Yönetim Kurulu Üyesi Nadir Yürüktümen, Genel Sekreter Avukat Başar Ay ve Genel Sekreter Yardımcısı Avukat Çiğdem Ayvazoğluyüksel yer aldı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı temsilcilerinin, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin Başkan ve üyelerinin, Bölge Adliye Mahkemeleri hakimlerinin, akademisyenlerin ve işçi-işveren temsilcilerinin katıldığı sempozyumda, iş sözleşmesi ve sözleşmeden doğan borçlar, işin düzenlenmesi, iş güvencesi, iş sözleşmesinin sona ermesi, toplu iş ilişkileri gibi iş hukuku konuları ele alındı.

HABER

AB'nin gündemi Euratex'in gündemini de etkiledi

Pandemi nedeniyle uzun süredir yüz yüze olarak yapılamayan Euratex toplantıları, 16-17 Haziran'da Brüksel'de gerçekleştirildi. Dünyadaki ve Avrupa'daki gelişmelerin tekstil ve hazır giyim sektörüne etkilerinin değerlendirildiği toplantılarda; Ukrayna kriziyle birlikte yaşanan göçmen akımı, enerji fiyatlarındaki yükseliş ve tüm ülkeleri etkileyen enflasyon artışı ele alındı.

Yazı: Tuba Kobaş Huvaj

Tekstil sektörünün Avrupa Birliği düzeyinde en kapsayıcı temsilcisi olan Euratex'in Genel Kurul ve Yönetim Kurulu toplantıları, 16-17 Haziran 2022 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleşti. Uzun zaman sonra ilk kez yüz yüze yapılan toplantıda, Avrupa Birliği'nin gündemindeki konuların tartışmaların içeriğini belirlemede etkili olduğu gözlemlendi. Önceki yıllarda yapılan toplantılarda daha ziyade sürdürülebilirlik ve tedarik zincirleri gibi konular değerlendirilirken, bu yıl Ukrayna kriziyle birlikte yoğunlaşan göçmen akımı, enerji fiyatları ve enflasyondaki rekor artışlar ele alındı.

Sendikamızdan (TTSİS) Yönetim Kurulu Üyesi Harun Tavaşi ve Araştırma Müdürü Tuba Kobaş Huvaj'ın takip ettiği Genel Kurul'da, Harun Tavaşi bir kez daha Euratex Yönetim Kurulu Üyeliği'ne seçildi. Euratex Başkan Yardımcılığı görevini ise İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) Yönetim Kurulu Üyesi İsmail Kolunsağ üstlendi.

Toplantıda öne çıkan ve AB'nin değişen tekstil gündemine dair ipuçları veren konuları sizin için özetledik.

Yükselen enerji maliyetleri

Tartışmaların en önemli gündem maddesi, yükselen enerji maliyetleri oldu. Artan taleple birlikte zaten bir süredir yükselme eğiliminde olan enerji fiyatlarına, Rusya-Ukrayna arasında devam eden savaş nedeniyle arz sıkıntısı da eklendi. Yanı sıra artan diğer maliyetlerle sektörde üretici enflasyonunun bazı ülkelerde yüzde 30'a kadar yükseldiği paylaşıldı.

TTSİS Yönetim Kurulu Üyesi Harun Tavaşi (sağda) ve İHKİB Yönetim Kurulu Üyesi İsmail Kolunsağ.

Gaz fiyatlarının sabitlemesi

Avrupa Tek Pazarı'nın en önemli prensiplerinden olan ve şimdiye dek Avrupa Komisyonu'nun çok sıkı denetlediği, serbest piyasaya devlet müdahalesi olarak görülen "devlet yardımları ve sübvansiyonlar"a, enerji krizine karşı vatandaşları ve bazı sektörleri korumak üzere izin verileceği, birkaç ay önce açıklanmıştı. İlk olarak İspanya ve Portekiz'in enerji fiyatlarına üst sınır koyma başvurusu geçtiğimiz haftalarda kabul edildi. Buna göre; elektrik üretiminde kullanılan gaz fiyatları, hem hane halkı hem endüstriler için 12 ay boyunca sabitlenecek. Euratex'in bazı üyeleri, Avrupa Tek Pazarı'nda haksız rekabete yol açabilecek bu uygulamaya izin veren AB'yi eleştirdi ve ülkeler bazında değil, AB düzeyinde bir üst sınır belirlenmesini talep etti. Üyeler ayrıca, bazı endüstrilere zaman zaman enerji kesintisi uygulanacağı tartışmaları üzerine, tekstil endüstrisinin bu kısıtlamalardan muaf tutulması için Avrupa Komisyonu'na başvuru yapılmasını dile getirdi.

Tekstil atıklarının toplanması ve dönüştürülmesi

2025'te yürürlüğe girecek "AB'de tüm tekstil atıklarının toplanması ve geri dönüştürülmesi"ni öngören düzenleme de önemli bir tartışma konusu oldu. Piyasanın, gerek tüketim öncesi gerekse tüketim sonrası geri toplama ve geri dönüşüm için hazır olmaktan çok uzak olduğu ifade edildi. İstatistiklere göre; AB bölgesinde yılda 7 milyon ton tekstil atığı

çıkıyor ve bunların sadece yüzde 30'u geri toplanabiliyor. Bunun da küçük kısmı geri dönüştürülüyor; çoğu yakılıyor, gömülüyor ya da ihraç ediliyor, fakat tüm bu bertaraf metotlar artık yasaklanıyor. Bu durumda tekstil endüstrisinin hızlıca atık toplama ve geri dönüştürme kapasitesini artıracak girişimlerde bulunması gerekiyor. Euratex, bu konuda McKinsey Danışmanlık şirketiyle bir proje üzerinde çalışıyor.

Tekstil endüstrisinin işgücü sorunu

Toplantılarda önce çıkan bir başka konu, tekstil endüstrisinin

Türkiye tedarik konusunda avantajlı

YK Üyemiz Harun Tavaşi, İHKİB YK Üyesi İsmail Kolunsağ ve CIRFS YK Üyesi Necat Altun'dan oluşan Türkiye temsilcileri, Euratex Başkanı Alberto Pacanelli ve Genel Müdür Dirk Vantyghem ile özel bir görüşme gerçekleştirdi. Türkiye'nin AB tekstil endüstrisindeki önemine dikkat çekilen görüşmede, artık Çin'in gerek sürdürülebilirlik prensipleri gerek sanayi ve ticaret politikaları açısından olağan ve sürekli bir tedarikçi olarak görülmediği ve bu boşluğun çevre ülkelerce doldurulacağı paylaşıldı. Pacanelli, bu tedarikçiler arasında bulunan Türkiye'nin Gümrük Birliği avantajları, mevzuat uyumu ve yüksek kaliteli üretim sayesinde daha da öne çıkacağına ve büyüyen pastadan daha fazla pay alacağına inandığını ifade etti. Bununla birlikte Türkiye'nin ticarette yaşadığı sorunlara çözüm bulmak üzere Euratex'in Avrupa Komisyonu nezdinde desteğinin devam edeceği belirtildi. Türk heyeti ayrıca, AB'nin Hindistan ile müzakere ettiği STA konusunda da hassasiyetini dile getirdi ve bunların dikkate alınacağı sözünü aldı.

işgücü sorunu oldu. Sektörde 50 yaş üstü (ve yakında emekli olacak) çalışanların oranının her geçen gün arttığı ve bunların yerine genç yeteneklerin gelmediği; 2030'a kadar üretimi aynı seviyede tutmak için 600 bin kadar yeni istihdam yapılması gerektiği paylaşıldı. Bazı üyeler bunun tek çözümünün ücretleri artırmak olduğunu savunurken, sayıları giderek artan göçmenlerin potansiyelinin değerlendirilmesi gerektiği de tartışıldı. "No talent should be wasted / Hiçbir yetenek boşa gitmemeli" mesajı verildi. (Son aylarda AB'de yaşanan rekor düzeyde düşük işsizlik seviyesi, ki AB ortalaması yüzde 6 civarında, işgücü piyasası dengelerinde bozulmaya sebep oldu. Üretimin pandemi öncesi seviyelere gelmiş olması, istihdam ihtiyacını yükseltiyor. Euratex dahi, uzman kadrolarını doldurmakta bir süredir zorlanıyor.)

Göç ve demografik değişim

Göçe bağlı olarak, yakın zamana kadar iş dünyasını şekillendireceği konuşulan iki kritik dönüşüme (yeşil dönüşüm ve dijitalleşme), göç ve demografik değişim de üçüncü bir majör dönüşüm olarak eklendi.

Ukrayna tekstil endüstrisine destek

Ukrayna krizi AB gündeminde üst sıralardaki yerini koruyor, tüm AB kurumları tarafından dayanışma çağrıları devam ediyor. Euratex Ukrayna tekstil endüstrisine destek vermek üzere, ilgili sektör birliğine ücretsiz üyelik önerdi ve ilişkileri yürütmek üzere Ukrayna kökenli geçici bir çalışan işe aldı. Toplantıda sektörün potansiyeline dair sunum yapıldı ve Avrupa'dan sipariş bekledikleri ifade edildi.

Çin gündeme alınmadı

Euratex toplantılarında uzun süredir ilk defa Çin'den ve periferisinden hiç bahsedilmemesi dikkat çekti. Tedarik zinciri tartışmalarında Çin ve Asya ülkeleri hemen hemen hiç yer bulmadı.

Yol uzun ama çalışmalar umut veriyor

İngilizce "Three Dimensional" kelimesinin kısaltılmış hali olan 3D teknolojisinin hayatımızı etkileyen en önemli unsuru 3D yazıcılar elbette. Hemen hemen tüm sektörlerde kullanıma uygun olan bu teknoloji, üretime dair büyük bir potansiyeli içinde barındırıyor. Hazır giyim ve tekstil, çeşitli nedenlerle henüz bu potansiyeli tam anlamıyla kullanamıyor. Ancak atılan adımlar ve yapılan araştırmalar, önümüzdeki yıllarda 3D yazıcıların bu sektörde biraz daha etkili olabileceğinin ipuçlarını veriyor.

YAZI: Güray Kılınç

HABER

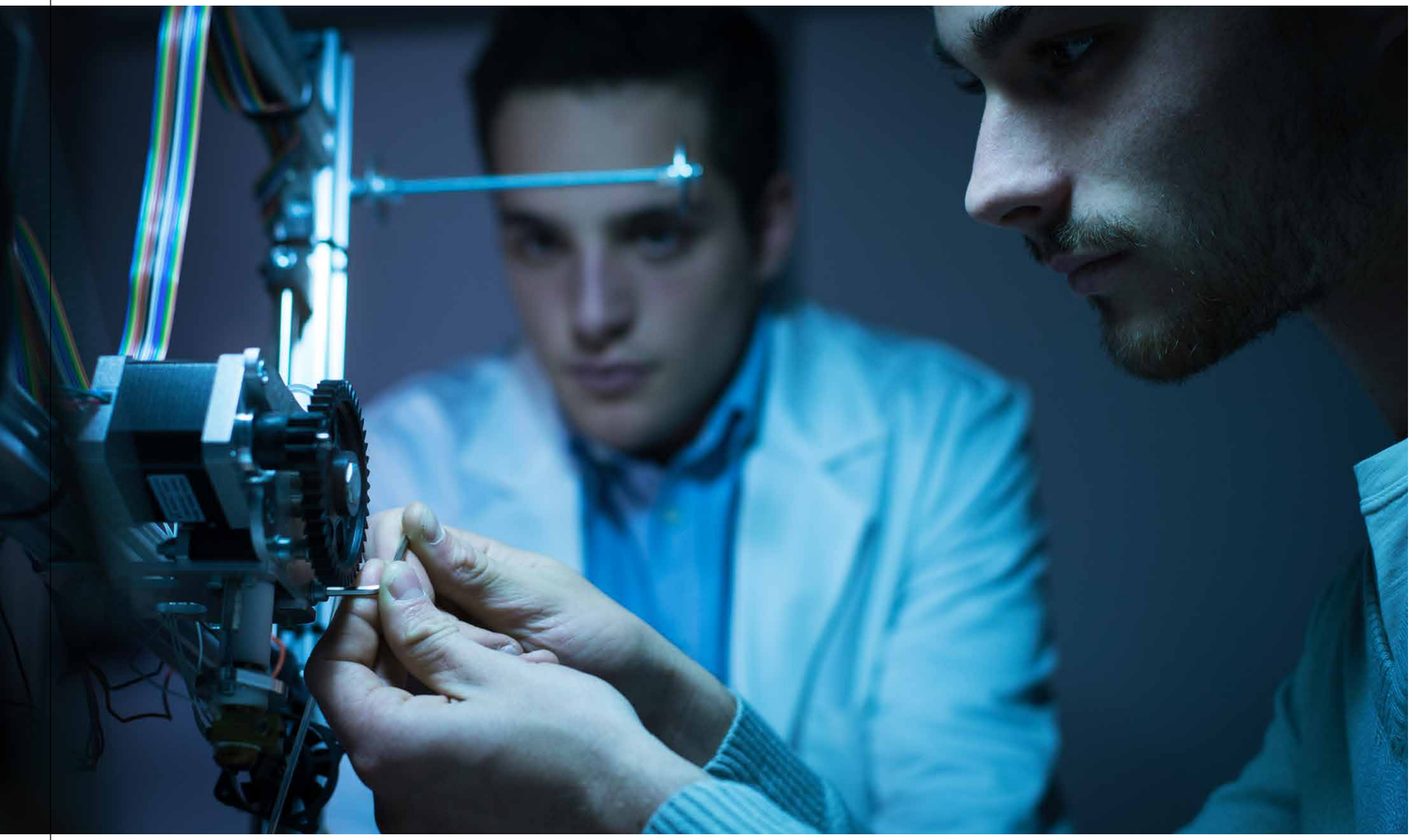

3 boyutlu (3D) baskı teknolojisi, 1986'daki icadından bu yana küresel çapta imalat sektörlerini etkiledi ve kullanıldığı alanlar her geçen gün artıyor. Bu teknolojiyle birlikte otomotiv firmaları çoğu arabanın prototiplerini daha az maliyetle hazırlayabiliyor, Airbus şirketi bazı modellerinin parçalarını daha hızlı üretebiliyor ve NASA uzayda gıda üretimi yapabiliyor.

Kısaca anlatmak gerekirse, Eklemeli İmalat (Eİ) olarak da tanımlanan 3D baskı teknolojisi, katman katman yazdırılan malzemeleri birbirlerine ekleyerek 3 boyutlu nesneler oluşturmak için kullanılan sayısız teknolojiyi tanımlayan bir terim. Bazı araştırmacılar, 3D yazıcı teknolojisinin ilk olarak 80'lerin başında Hideo Kodama tarafından, ürün geliştirme sırasında prototipleri daha verimli bir şekilde üretmek için icat edildiğini öne sürse de, 3D Systems'in kurucu ortağı ve CTO'su (Chief Technology Officer - Teknoloji Başkanı) Chuck Hull'un asıl yaratıcı olduğunu söyleyenler de mevcut. 3D yazıcılar; endüstriyel imalat, tıp ve sağlık, havacılık ve uzay, mimarlık ve inşaat, askeri uygulamalar, tekstil, gıda, eğitim ve diğer birçok alanda kullanılıyor.

> Tekstil ve hazır giyim sektörünün 3D teknolojisinden yararlanamamasının sebebi, 3D yazıcılarda hammadde olarak kullanılan polilaktik asit gibi sentetik malzemelerin tekstil veya hazır giyimde kullanılabilecek kadar esnek, dökümlü ve elastikiyetli olmamasından kaynaklanıyor.

Bebek adımlarıyla da olsa ilerleme kaydediliyor

Tekstil ve hazır giyim sektörleri bu teknolojinin sunduğu potansiyeli henüz tam olarak hayata geçiremedi. Bu gecikmenin nedeni 3D yazıcılarda hammadde olarak kullanılan polilaktik asit gibi sentetik malzemelerin tekstil veya hazır giyimde kullanılabilecek kadar esnek, dökümlü ve elastikiyetli olmamasından kaynaklanıyor. Bu sentetik malzemeyle yazdırılan ürünler rijit bir yapıda olup, kumaşlar gibi havanın geçmesine izin veren boşluklardan yoksundurlar.

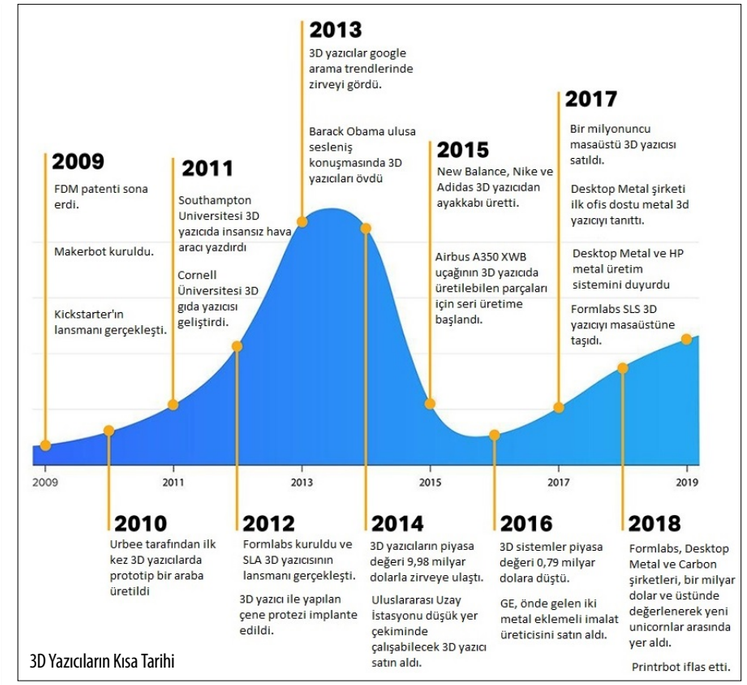

3D Yazıcıların Kısa Tarihi

Paris Anlaşması, Avrupa Birliği (AB) Yeşil Mutabakatı ve iklim değişikliğiyle mücadele alanındaki diğer gelişmeler tekstil ve hazır giyim sektörlerini daha sürdürülebilir bir üretim için dönüştürmeye başladı.

Henüz tekstil alanında emekleme aşamasında olan 3D yazıcılar, minimum atık seviyesinde üretim yapabildikleri için sıfır atık üretim tekniklerinde ön plana çıkıyor. Bu yüzden üniversiteler, şirketler ve araştırma enstitüleri, yukarıda daha önce belirtilen engellerin üstesinden gelmek için çözümler geliştirmektedirler. Bu sorunların üstesinden gelmek için vücudun yumuşak dokularının çoğunu oluşturan, tendonlar ve kaslarda bulunan kolajen proteininden ilham aldıklarını belirten ABD'deki Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) araştırmacıları, mikroskop altında elastik şeritli, kıvrımlı, iç içe geçmiş iplikler gibi bir moleküler yapıya sahip kolajene benzer bir baskı malzemesini araştırmaya koyuldular. Birçok farklı malzeme türünü deneyen araştırmacılar, termoplastik poliüretan (TPU) ile en iyi sonuca vararak 3D yazıcıda meş diyebileceğimiz dalgalı desenler tasarladılar. Bu prototipi geliştirerek daha esnek ve cilt kadar yumuşak olduğunu iddia

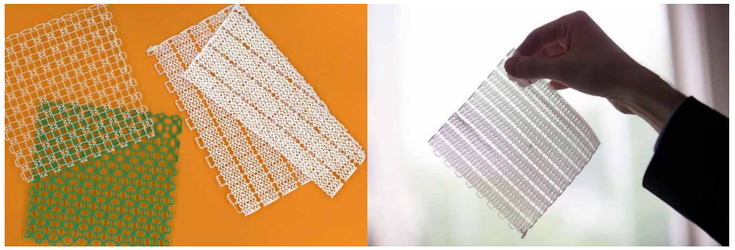

ettikleri bir kumaş ürettiler. Araştırmacılar üretilen bu ürünün kullanım alanlarının tekstil endüstrisine yönelik uygulamaların yanı sıra aynı zamanda korse, cerrahi ağ veya kardiyovasküler stent gibi tıbbi uygulamalarda da kullanabileceğini belirttiler.

Bir diğer başarılı örnekte Maryland Üniversitesi'nde Liangbing Hu tarafından yönetilen bir araştırma grubundan geldi. 3D yazıcı kullanarak pamuğa göre yüzde 55 daha fazla soğutma etkisine sahip bir iplik üreten araştırmacılar, bor nitrür, polivinil alkol veya PVA'dan oluşan bir baskı malzemesini kullanarak uniform ve yoğun bir nanolif üretmeyi başardılar. Bu lifle dokunmuş kumaşlar, iyi bir mekanik mukavemete sahip olmasının yanı sıra çok güçlü bir soğutma etkisi gösterdiler.

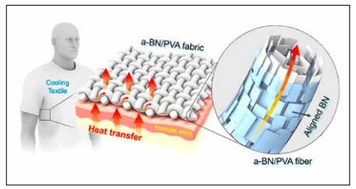

Nanyang Teknoloji Üniversitesi ve California Teknoloji Enstitüsü (ABD) araştırmacıları tarafından geliştirilen, baskılandığında ve sıkıştırıldığında kendi ağırlığının 25 katından fazla yükleri taşıyabilen zincir zırh benzeri bu

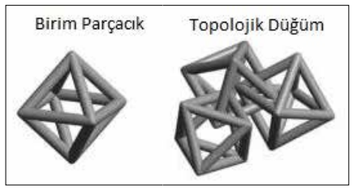

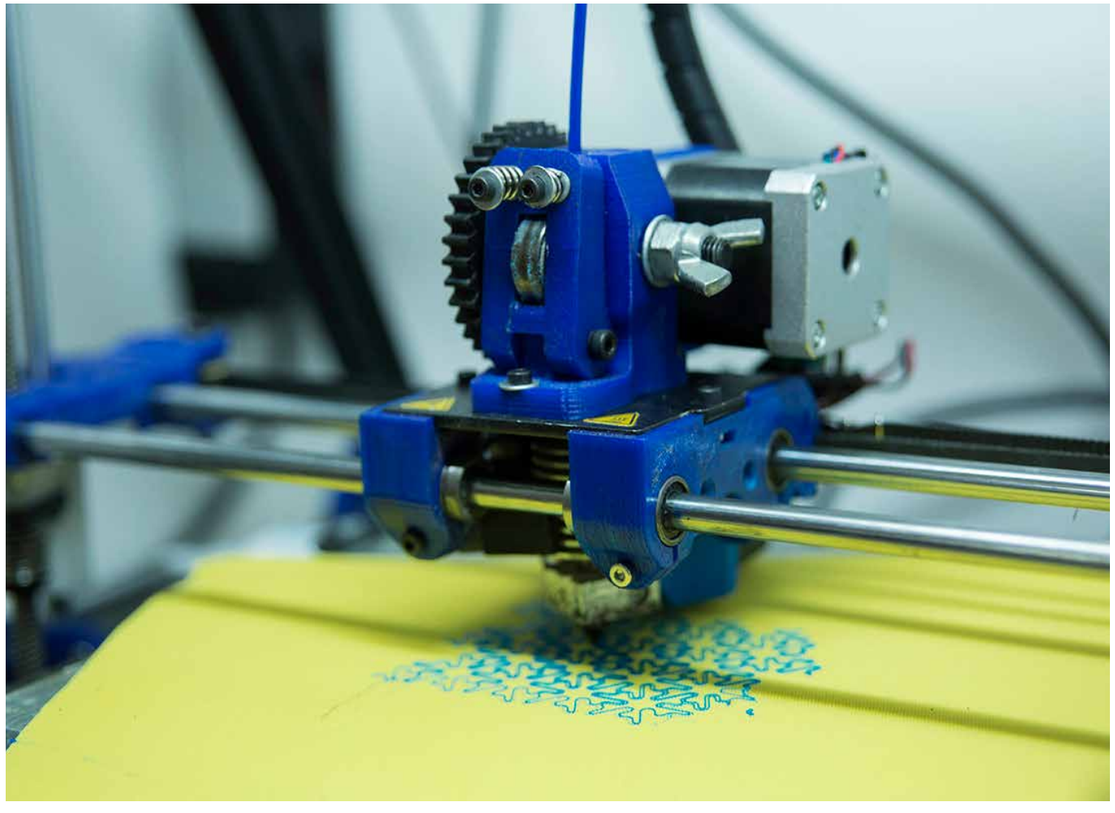

akıllı kumaşın detaylı makalesi Nature dergisinde yayınlandı. 3D yazıcıda üretilen ve birbiriyle kenetlenen sekiz yüzlülerden (oktahedron) oluşan kumaşta, baskı hammaddesi olarak naylon plastik polimer kullanıldı.

Alüminyum da dâhil olmak üzere çeşitli metallerden yapılmış baskı hammaddesi üzerinde çalıştıklarını belirten araştırmacılar, kumaşın kurşun geçirmez yeleklerde, yaşlılar veya engeliler için dış iskeleti güçlendirecek tıbbi yapılarda ve kişisel koruyucu ekipmanların yapımında potansiyel bir

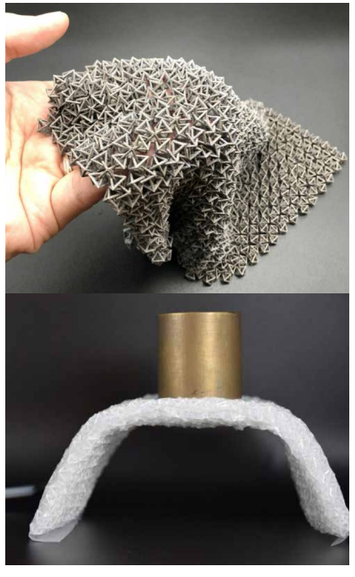

hammadde olabileceğini aktardılar. Köprüler veya binalar gibi daha fazla taşıma kapasitesi gerektiren büyük ölçekli endüstriyel uygulamalar için de ürünü geliştirip ilerde kullanabileceklerini iddia ettiler.

Zincir zırh benzeri yapıların başka bir örneği ise NASA'nın Jet Propulsion Laboratuvarı'ndaki araştırma ekibinden geldi. Uzayda kumaşın çeşitli uygulamalar için üretilip kullanılacağı bilincinde olan bilim insanları, 3D baskılı zincir yapısının ölçeklenebilir bir versiyonunu geliştirdiler. Araştırmacılar, 4D baskı teknolojisi adını verdikleri bu yöntemle sadece yapısal değil, aynı zamanda yansıtıcılık, pasif ısı yönetimsi, katlanabilirlik ve gerilme mukavemeti gibi fonksiyonlarını da istenilen düzeyde yazabiliyor.

Günümüzde, başarılı çoğu araştırmacı en iyi baskı hammaddesi olarak naylon veya TPU'ya yöneliyor. Bununla birlikte, Uzak Doğu'daki bazı

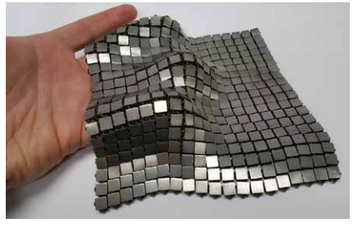

3D yazıcılar tekstil ve hazır giyim sektörlerini tamamen değiştirme potansiyeline sahip olsalar da, istenilen seviyeye ulaşmaları birkaç yıl ve hatta on yıllar alabilir.

araştırmacılar pamuk tozu içeren baskı hammaddeleri üzerine de çalışıyor. Bu alternatif malzemenin PLA malzemesine kıyasla daha yumuşak, daha iyi aşınma direncine ve çekme mukavemetine sahip olduğu iddia ediliyor. Hazır giyim ve tekstil sektörlerinde 3D yazıcıların hâlâ istenilen seviyede kullanılmamasının en önemli nedenlerinden biri olan doğru baskı malzemesini bulma engelini aşmamız gerekiyor. Bu amaçla esnek polimerler araştırılıyor olsa da endüstrinin kullanabileceği dökümlü, elastik ve hava geçirgen özelliklerine sahip nihai ürün için kullanılacak daha geniş bir hammadde yelpazesine ihtiyaç var. Bir diğer büyük sorun ise giyilebilir kumaşları daha hızlı basabilen özel 3D yazıcıların geliştirilmesi. 3D yazıcılar tekstil ve hazır giyim sektörlerini tamamen değiştirme potansiyeline sahip olsalar da, istenilen seviyeye ulaşmaları birkaç yıl ve hatta on yıllar alabilir.

Tekstildeki yükseliş İSO 500 ve İSO İkinci 500'le bir kez daha tescillendi

Tekstil sektörünün başarısı, yükselen bir grafik izlemeye devam ediyor. Son iki yıldır ihracat rekorları kırılan sektörde şirketler de ayrı ayrı başarı hikâyeleri yazıyor. Türkiye'nin en büyükleri arasında artık çok daha fazla tekstil ve hazır giyim firması var. Bu yıl hem İSO 500 hem de İSO İkinci 500 listesine tekstil ve hazır giyim sektörü damgasını vurdu. İSO 500 listesine giren şirket sayısı, 54'ten 60'a çıktı, listeye 14 yeni şirket girdi. İSO ikinci 500'de ise 99 firmayla tekstil, gıdadan sonra listeye en fazla şirketin katıldığı ikinci sektör oldu.

Pandeminin damga vurduğu iki yılın ardından 2021 yılında artık ekonominin çarkları çok daha hızlı dönmeye başladı. Ancak pandemi sonrasında tüketici alışkanlıklarından dünya tedarik zincirine kadar, hemen her şey değişti. Bu değişimin kazananı ise tekstil ve hazır giyim sektörü oldu. Özellikle tedarik zincirindeki değişim Türk tekstil sanayinde kaldıraç görevi gördü ve ihracat rakamlarında rekor artış sağlandı.

Bu ivmeye paralel olarak tekstil ve hazır giyim sektörünün ağırlığı Türkiye'nin en büyük şirketlerinin yer aldığı İSO 500'de de arttı. İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO), "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2021 Araştırması"na her iki sektörden giren şirket sayısı 54'ten 60'a çıktı. Bu yıl 14 yeni şirket girdiği listede, 47 tekstil ve 13 hazır giyim şirketi yer aldı. İSO 500'den kısa süre sonra açıklanan İSO İkinci 500 listesine de tekstil ve hazır giyim sektörleri damga vurdu. Listede her iki sektörden toplam 99 firma yer aldı. Tekstil, gıdanın ardından İSO İkinci 500'e en fazla şirket gönderen sektör oldu.

Türkiye, pandemi sonrası en hızlı toplanan ülkelerden

Şimdi her iki listeye de yakından bakalım… İstanbul Sanayi Odası tarafından hazırlanan her iki liste de Türkiye'nin ekonomisi, sanayisi ve ekonomide değişen dengeler konusunda önemli ipuçları veriyor. Türkiye'nin ekonomisine yön veren şirketlerin yer aldığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması", 1968 yılından beri her yıl yayınlanıyor.

Pandeminin en ağır geçen ilk yılı 2020'de, dünyada birçok endüstride üretim önemli ölçüde geriledi. Enerji kullanımı ve lojistik durdu, tedarik sorunları had safhaya çıktı. Bu süreç büyüme rakamlarını önemli oranda etkiledi ve dünya ekonomisi yüzde 3,1 daraldı. Ancak karantinaların kalktığı ve ekonominin çarklarının yeniden dönmeye başladığı 2021 yılında, dünya ekonomisi hızla toparlandı ve yüzde 6,1 büyüdü. Türkiye ekonomisi ise dünya genelinin çok üzerinde gerçekleşen yüzde 11'lik bir büyümeyle 2021 yılında son 10 yılın en güçlü performansını sergiledi. Bu büyüme rakamları İSO 500'e de yansıdı.

İSO 500'de 47 tekstil, 13 hazır giyim firması var

İSO 500'de üretimden satışlar geçen yıl yüzde 73,8 artışla, 2 trilyon TL'yi aştı. 2021 yılında ihracat yüzde 33,9 artışla 85,8 milyar dolara ulaştı. Şirketlerin faaliyet kârı ise aynı dönemde yüzde 139 artışla, 342 milyar TL'ye yükseldi. İSO'nun paylaştığı verilere göre; 2020 yılının şampiyonu Tüpraş ve ikinci sıradaki Ford, 2021 listesinde de yerlerini korumayı başardı. Üçüncü sıraya Star Refineri geldi. Bir önceki yıl listenin dördüncü sırasında yer alan Toyota da 2021 yılında yerini korumaya devam etti.

Tekstil sektörüne baktığımızda ise; pandeminin etkilerinin en yoğun şekilde yaşandığı 2020 yılı hariç, son 5 yılda İSO ilk 500'deki sayıları her yıl artmaya devam eden tekstil ve hazır giyim firmalarının yükselişi 2021 yılında da gözlendi. Dünyada değişen tedarik zincirine bağlı olarak bu iki sektör çok daha fazla ön plana çıktı ve İSO ilk 500 listesine giren şirket sayısı 2021 yılında 54 iken sayı bu yıl 60'a çıktı.

60 şirketin ihracatı 4,3 milyar dolar

Üretimden satışlarını yüzde 87 oranında artırarak 103 milyar TL'ye çıkaran her iki sektörden 60 şirketin ihracatı ise 4,3 milyar dolara yükseldi. Bir önceki dönem listeye giren 54 tekstil ve hazır giyim firmasının üretimden satışları 55 milyar TL, ihracatı ise 3,6 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. Böylece her iki sektörün İSO 500'ün 2 trilyon TL'lik toplam üretimden satışlar içindeki payı yüzde 4,6'dan yüzde 5'e çıktı.

> TTSİS'e üye Sasa, Aksa, Kordsa, Yataş, Dinarsu, Bossa, Kasar ve Dual ile İşbir, İSO 500 listesinde yer bulan firmalar oldu.

Listeye üst sıralardan girdiler

İSO 500 2021 listesindeki tekstil ve hazır giyim firmalarının sıralamasına baktığımızda ise en üst sırayı Gülsan Holding bünyesinde faaliyet gösteren Gülsan Sentetik Dokuma yer aldı. İSO 500 listesinde 79'uncu sırada yer alan Gaziantep merkezli şirketin, üretimden satışları yaklaşık 4,9 milyar TL olarak gerçekleşti. Dokuma ve tufting halı üreticilerine hizmet veren Gülsan, yılda 110 bin tonluk iplik üretim kapasitesiyle sektöründe dünyanın en büyük üreticisi konumunda bulunuyor. Gülsan'ın listede 82'nci sırada yer alan Kipaş Mensucat takip etti. Son dönemde yaptığı yatırımlarla gündeme gelen Kipaş, 2021'in

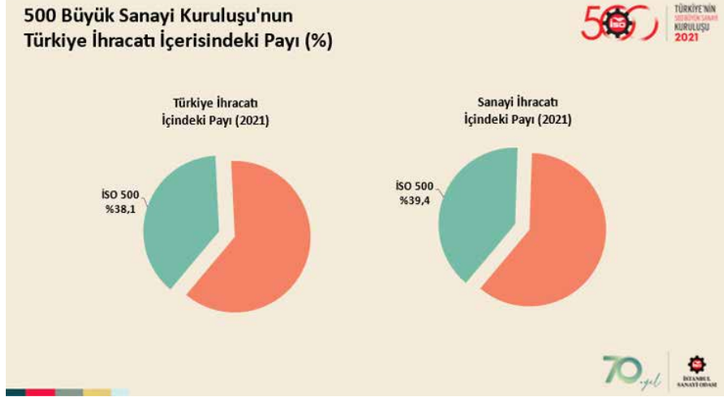

tamamında 4 milyar 640 milyon TL üretimden satış geliri elde etti ve 139 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirdi. Kipaş'ı, 4 milyar 304 milyon TL üretimden satışlarıyla 10 sıra yükselen ve bu yılki listede 92'nci sırada yer alan Sanko Tekstil ve 3,9 milyar üretimden satışlarla 105'inci sıradaki Merinos takip etti. 3 milyar üretimle 146'ıncı sıradaki Kordsa, 2,8 milyar TL ile 160'ıncı sıradaki Şirikçioğlu, 2,5 milyar TL ile 182'nci sıradaki Karafiber Tekstil ve 2,44 milyar TL ile de 187'inci sıradaki Melike Tekstil, İSO 500'de yer alan ilk 10 tekstil firmasını oluşturdu.

İSO 500'ün lider şehri Gaziantep

İSO ilk 500 listesinde, tekstil firmalarının yanı sıra önemli hazır giyim firmaları da yer aldı. Giyim kategorisinde ise 189'uncu sırayı elde eden Almaxtex Tekstil, üretimden satışlarda 2,4 milyar TL'lik bir rakama sahip olurken onu 1,75 milyar TL ile Şık Makas (282) ve 1,7 milyar TL ile Hugo Boss (288) izledi. Türkiye'nin en büyüklerinin listesi İSO 500'de Zorluteks Tekstil 248'inci sırada, Çalık Denim Tekstil 262'nci sırada, Sun Tekstil 312'nci sırada, Dinarsu 316'ıncı sırada, Bossa Ticaret ve Sanayi 366'ıncı sırada yer aldı. Her iki sektörden de İSO 500'e en fazla katılım Gaziantep'ten gerçekleşti. Listeye giren 60 hazır giyim ve tekstil şirketinin 17 tanesi Gaziantep merkezli. Lider Gaziantep'i 11 firma ile İstanbul, 9 firma ile Kahramanmaraş, 4'er şirketle Adana ve Bursa, 3 şirketle Kayseri ve 2 şirketle de Malatya takip etti.

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'na üye firmalardan Sasa (20), Aksa (42), Kordsa (146), Yataş (232), Dinarsu (316), Bossa (366), Kasar ve Dual (467), İşbir (490) İSO 500'e girdi.

İSO İkinci 500'ün üretimden net satışı 339,2 milyar TL

Mayıs ayında açıklanan "İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasının ardından Temmuz ayında da daha çok KOBİ niteliğindeki kuruluşları kapsayan "İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021" araştırmasının sonuçlarını açıklandı. Türkiye ekonomisinin önemli oyuncuları olan KOBİ'lerin ekonomideki gücünün yansıması olan İSO İkinci 500'ün 2021'deki üretimden net satışları yüzde 77,5 artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükseldi. Üretimden net satışlar baz alınarak yapılan İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sıralamasına bakıldığında; Ege Seramik 980,1 milyon TL ile ilk sırayı aldı. Ege Seramik'i, 979,8 milyon TL ile Kozlu Gıda takip etti, Kangal Termik Santral 979,7 milyon TL ile üçüncü sırada yer aldı.

Dünyada Büyüme Oranları (%)

	2019	2020	2021
Dünya	2,9	-3,1	6,1
ABD	2,3	-3,4	5,7
Euro Bölgesi	1,6	-6,4	5,3
Japonya	-0,2	-4,5	1,6
Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Orta Asya	2,2	-2,9	5,7
Sahra Altı Afrika	3,1	-1,7	4,5
Brezilya	1,2	-3,9	4,6
Rusya	2,2	-2,7	4,7
Çin	6,0	2,2	8,1
Hindistan	3,7	-6,6	8,9
Türkiye	0,9	1,8	11,0

Kaynak: IMF, World Economic Outlook, Nisan 2022

İSO İkinci 500 listesinde 99 tekstil ve hazır giyim firması yer alıyor. Bunlar arasında bulunan Coats, Karsu ve Kartaltepe Mensucat TTSİS üyesi firmalar.

99 tekstil firmasının 31'i İstanbul'dan

Pandemi döneminde ve sonrasındaki tedarik zincirindeki değişim, İSO İkinci 500'de de etkisini gösterdi. İSO ilk 500'deki payını artıran tekstil ve hazır giyim sektörleri, İkinci 500'de de artan firma sayısıyla dikkat çekti. Her iki sektörden listeye toplam 99 şirket girdi ve listenin yaklaşık beşte birini tekstil sektörü oluşturdu. Her iki sektörden listede yer alan 99 şirketin üretimden satışları yüzde 59'luk artışla 36,4 milyar TL'den 57,9 milyar TL'ye çıktı. Tekstil sektörü, gıda sektörünün ardından İSO İkinci 500'e en fazla şirketin katıldığı sektör oldu. Listede yer alan şirketlerin 81 tanesi tekstil sektöründe faaliyet gösterirken kalan 18'i de hazır giyim sektöründe yer alıyor. Araştırmada yer alan bilgilere göre tekstil sektöründe faaliyet gösteren ve listeye giren 81 şirketin 8'i ismini açıklamazken, ismini açıklayan 73 şirketin üretimden satışları 46,2 milyar TL, net satışları ise 51,2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bir önceki dönem tekstil sektöründen listeye giren şirket sayısı 86, bu şirketlerin üretimden satışları da 28 milyar TL idi. İSO İkinci 500 araştırmasına en fazla şirket gönderen il İstanbul oldu. Listeye giren 99 şirketin 31'i İstanbul merkezli olurken, İstanbul'u 23 şirketle Gaziantep ve 12 şirketle Kahramanmaraş takip etti.

Empera Halı listeye ikinci olarak girdi

Empera Halı, 2021 İSO İkinci 500 listesinde tekstil sektörünü temsilen ikinci sırada yer aldı. Listeye bu yıl ilk kez giren ve 11'inci sırada yer alan Gaziantep merkezli şirketin üretimden satışları 968 milyon TL, ihracatı ise 103 milyon dolar olarak gerçekleşti. Yine tekstil sektörü baz alındığında İstanbul merkezli Telateks Tekstil, üçüncü sırayı elde etti. Genel sıralamada 17'nci sırada yer alan Telateks'in üretimden satışları, 961 milyon TL oldu. Telateks'i 941 milyon TL üretimden satışlar ile Bursa merkezli Özdilek Tekstil (29), 940 milyon TL satış ile Beşler Tekstil (30), 930 milyon TL ile İstanbul merkezli Aydın Mensucat (37), 876 milyon TL ile Denizli merkezli Gamateks Tekstil (71) ve 864 milyon TL ile Oğuz Tekstil (80) izledi.

İSO İkinci 500 listesinde Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası üyesi Coats (Türkiye) İplik Sanayii A.Ş. 204'üncü sırada, Karsu Tekstil 335'inci sırada ve Kilim Grubu Kartaltepe Mensucat 439'uncu sırada yer aldı.

18 hazır giyim firması İSO İkinci 500'de

2021 İSO İkinci 500 listesinde yer alan 18 hazır giyim firmasının, ismini açıklamayan bir şirket hariç, üretimden toplam satışları 11,8 milyar TL olarak açıklandı. Hazır giyim sektöründe de listeye en fazla şirket gönderen şehir İstanbul oldu. İstanbul merkezli 14 firma listede yer aldı. Şirketlerin sıralamalarına baktığımızda ise; hazır giyim sektöründe İSO İkinci 500'de 962 milyon TL'lik üretimden satışlarıyla İstanbul Merkezli Aster Tekstil ilk sırada yer aldı. Şirket genel sıralamada bir önceki döneme göre 36 sıra yükselerek 52'nci sıradan 16'ıncı sıraya çıktı. 931 milyon TL üretimden satışlarla 36'ıncı sırada yer alan Erak Giyim'i, 889 milyon TL üretimden satışlar ile Özak Tekstil (60) , 881 milyon TL ile Hayri Uğur Tekstil (66) ve 806 milyon TL ile Eroğlu Giyim (118) takip etti.

Geleceğin hammaddesi **‘Keten’** yeniden tarlalarda

Bu topraklarda ketenin tarihi, buğdayınki kadar eski. Türkiye, 1960’larda dünyanın en büyük 10 keten üreticisinden biriydi. Ancak günümüzde, bu bitkinin üretimi neredeyse hiç yapılmıyor. Döngü Kooperatifi’nin hayata geçirdiği keten projesi kapsamında ilk liflik keten tohumları olan “Efe ve Cemre”, toprakla buluştu ve ilk hasat yapıldı. Projenin hedefi, ketenin tekrar eski günlerindeki itibarına kavuşması, üretiminin yaygınlaşması, hatta Türk keteninin bir dünya markası haline gelmesi…

Dünya Bankası verilerine göre 1960'lara kadar dünyadaki en büyük 10 keten üreticisinden biri olan ülkemizde, yıllar içinde çeşitli nedenlerle keten üretimi yok denecek kadar azaldı. Dolayısıyla dünyanın önemli üreticileri listesinde Türkiye'nin adı artık yer almıyor. Ancak hayata geçirilen çeşitli projelerle Türkiye'nin eski itibarını kazanması mümkün. Bu projelerden biri de İzmir'de gerçekleştiriliyor. İzmir'de tarımsal araştırma geliştirme yapan Döngü Kooperatifi; Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün yarım kalmış keten projesini BM Kalkınma Programı (UNDP) kapsamındaki SGP'den aldığı fonla hayata geçirdi.

Ketenin bu topraklardaki tarihinin buğday kadar eski olduğunu belirten Döngü Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Zeynep Derece, "Anadolu'daki antik kentlerin birçoğunda buğdayla birlikte keten üretildiğine dair izler bulunuyor. Tohum bankalarımızda 100'ün üzerinde endemik keten tohumu örneği mevcut" diyor. Döngü Kooperatifi'nin Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü ve Tire Belediyesi ile birlikte yürüttüğü proje kapsamında, Ege Bölgesi'nin iklimine uygun iki adet liflik keten tohumu üretildi ve onlara "Efe ve Cemre" adı verildi. Efe ve Cemre'nin tescil başvurusu 2021 Ağustos ayında yapıldı. 2 yıllık inceleme süreci sonucunda, 2023 yılının Ağustos ayında bu tohumların tescilinin tamamlanması bekleniyor.

Üretilen ilk iplikler ev tekstiline dönüşecek

Döngü Kooperatifi tarafından yürütülen proje kapsamında 2018'den bu yana tohum geliştirme amaçlı keten bitkisi yetiştirme çalışmaları devam ediyor. Bu yıl ilk kez öncü çiftçilerle ve sözleşmeli

Ketene hak ettiği itibarı tekrar kazandıracak projenin ardında yine kadınlar var. Zeynep Derece ve Ayşegül Altunok o kadınlardan sadece ikisi.

tarım yöntemiyle, 20 dekarı organik tarım olmak üzere yaklaşık 50 dekar alanda keten ekimi yapıldı ve Haziran ayında ilk makinalı hasat gerçekleştirildi. Hasat sonrası elde edilen lifler, tarımsal üretimin yapıldığı Tire Kahrat'taki eski ilköğretim okul binasında kurulmakta olan Ketenden Şeyler Atölyesi'nde işlenmek üzere depolandı. Yöredeki kadın ve genç istihdamıyla ön kırım işlemi yapılacak lifler, taranarak elyaf ve sonrasında da iplik haline gelmek üzere proje ortakları Astab Ltd. Şti. ve Veritas A.Ş.'ye gönderilecek. Farklı karışımlarla elde edilecek iplikle dokunacak kumaşlar, ev tekstil ürünlerinde kullanılacak. Proje kapsamında Tire Kahrat'ta küçük bir prototip model oluşturulacak. Prototip modelin yaygınlaşması, keten üretiminin artması ve Türk keteninin bir marka haline gelmesi hedefleniyor.

Mucize bitki keten

Döngü Kooperatifi, bir tarımsal Ar-Ge kooperatifi olarak kuruldu ve bu anlamda Türkiye'de bir ilki gerçekleştirdi. Keteni merkezine alan kooperatifte, bu bitkinin tohumundan ve lifinden katma değeri yüksek ürünler geliştirilebilmesi amacıyla üniversite, sanayi ve kamu işbirliğiyle Ar- Ge çalışmaları yürütülüyor.

Peki, keten yetiştirmek ülkemiz için neden bu kadar önemli? Bu sorunun yanıtlanması için keten bitkisine daha yakından bakmak gerekiyor. Zira keten, hem yetiştirme aşamasında sunduğu avantajlar ve sağladığı faydalarla hem de üretim sonrası hammadde olarak kullanıldığı alanların çeşitliliğiyle dikkat çekiyor ve ülkemizin endemik bitkileri arasında bulunuyor. Toprağa adaptasyonu yüksek olan ketenin aynı toprakta ikinci bir ürünün yetişmesi için toprağı hazırlaması ve dinlendirmesi gibi pek çok özelliğiyle mucizevi bir bitki olarak bilindiğine dikkat çeken Derece, "Böcek çekmemesi ve dolayısıyla pestisit gerektirmemesiyle doğal, ekolojik ve sürdürülebilir üretime oldukça uygun bir bitki. Keten bitkisi belli bitkilerle birlikte ekildiğinde, belli böcek türlerini rahatsız ederek bünyelerinden uzaklaştırıyor ve bir nevi doğal böcek ilacı görevi görüyor. Buna 'kardeş bitkiler uygulaması' adı veriliyor ve ketenin, zararlılarla mücadelede çevre dostu rolünü ortaya çıkarıyor. Bunun yanı sıra arıların tozlaşmayla tarladaki tohum miktarını artırdığını, keten çiçekleriyle arıların kovanda oğul veriminin arttığını, yaptığımız çalışmalarda deneyimlemiş bulunuyoruz" diyor.

Hem çevreci hem susuz tarıma uygun

Keten ayrıca karbon emisyonunu azaltan çevre dostu bir bitki. Kışlık ekimde yeterince yağmur aldığında, ekstra su ihtiyacı olmuyor. Kuraklık riskinin her geçen gün arttığı dünyamızda keten susuz tarıma uygunluğuyla da dikkat çekiyor. İklim değişikliğine uyum sağlayan çevreci bir tarla bitkisi olması, işlendiğinde çok farklı endüstrilerin ihtiyaçlarını karşılayabilen yüksek ekonomik getiri potansiyeli, etkili gıda takviyesine dönüşebilme özellikleri gibi nedenlerle gelecek yıllarda keten tarımının artacağı öngörülüyor.

Zeynep Derece, ketenin bu özellikleri de dikkat alınarak başlanılan projenin hedefini, "Doğanın ve çiftçinin kazandığı, sanayinin yarı mamul ihtiyaçlarının karşılandığı, kadın ve gençlerin istihdamını sağlayan, yerelden kalkınmayı önceleyen model oluşturmak. Bu model oluşurken çiftçi, sanayi, üniversite ve kamunun bir arada çalışabilmesi için bir arayüz rolü oynamak" sözleriyle özetliyor.

Birçok ürünün hammaddesi

Ketenin hasat edildikten sonraki serüveni, ayrı mucizeler barındırıyor… Keten, kökünden tohumuna her bir bölümü birbirinden farklı sanayilerin hammaddesine dönüşebilen, katma değeri yüksek bir bitki. Projede yer alan Dr. Ayşegül Altunok, ketenin her toprak ve iklime kolaylıkla uyum sağlayan, çok önemli yağlı tohum, tıbbi aromatik bitki ve aynı zamanda sanayi bitkisi olduğuna dikkat çekiyor. Tohumu çok önemli bir Omega 3, bitkisel protein ve lif kaynağı. Lifleri, tekstil, kompozit, inşaat, otomotiv, havacılık, gemicilik gibi sektörler için hammadde olarak kullanılıyor. Yanı sıra keten liflerinden yapılan biokompozitler, geleceğin hammaddesi olarak değerlendiriliyor. Ketenin bu topraklardaki tarihi çok eski diyen Altunok, "Unutulmaya yüz tutmuş keten üretim bilgisini yeniden canlandıracak, Ege Bölgesi'ne uygun liflik keten genotip geliştirme ve yaygınlaştırma projesi kapsamında ortaya çıkan Efe ve Cemre tohumlarını çok önemsiyoruz" diyor.

MAKALE

Pandemi ve Rusya-Ukrayna krizi sonrası tekstil ihracatındaki riskler

Önce pandemi ve akabinde çıkan Rusya-Ukrayna savaşı, ekonomik ve siyasi ilişkilerin grift bir hale geldiği günümüz dünyasında, az veya çok tüm ülkeleri etkiledi. Her ne kadar enerji, gıda gibi hayati öneme sahip konular ön plana çıkarılsa da tüm sektörler söz konusu krizlerden doğan olumsuz sonuçlarla yüz yüze kaldı. Doç. Dr. Atilla Çifter, hem pandeminin hem de Rusya-Ukrayna savaşının tekstil sektörünü nasıl etkilediğini kaleme aldı.

YAZI: Doç. Dr. Atilla Çifter / Altınbaş Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi

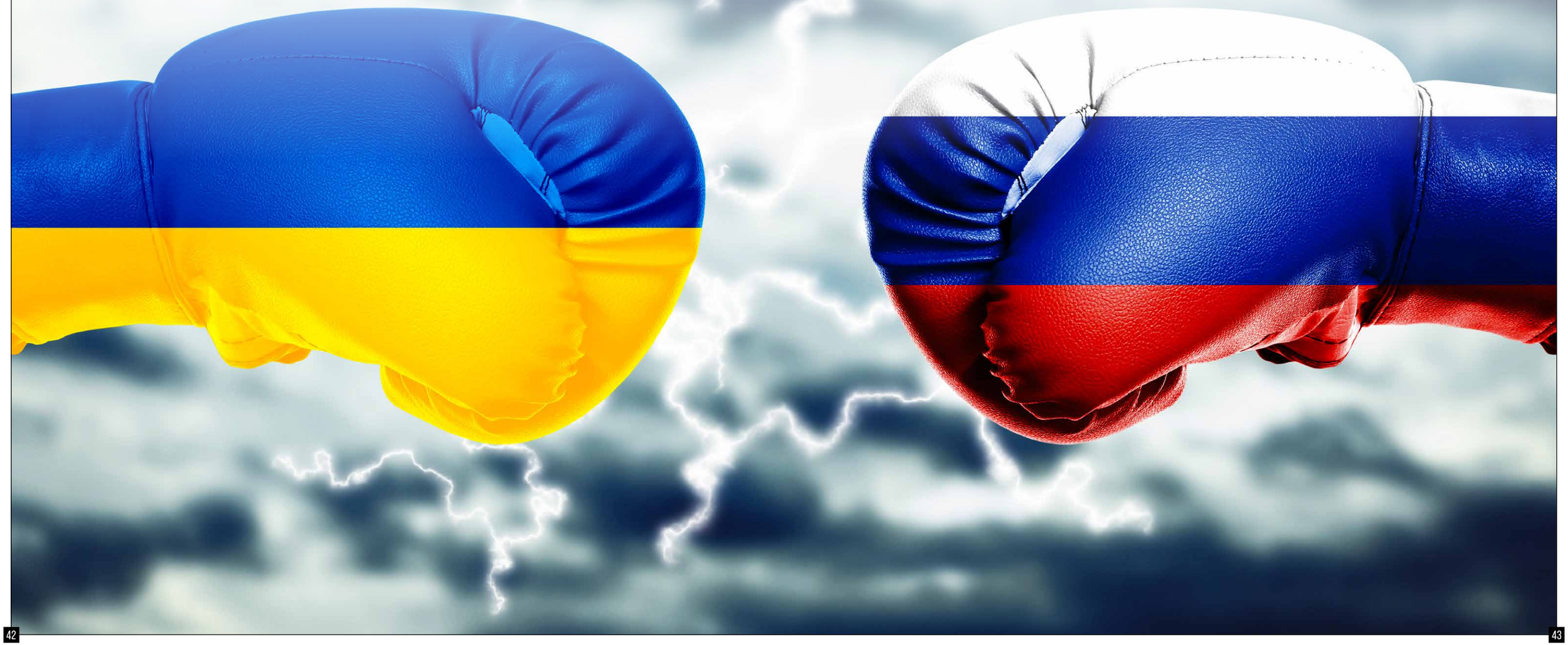

Şubat 2020'de başlayan Covid-19 salgını, aynı yıl içerisinde perakende dâhil birçok sektörün faaliyetlerini yavaşlatmasına veya durdurmasına neden olmuştu. Bu dönemde tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sektörleri de krizden etkilendi. 2020 yılındaki ihracat küçülmesi (Türkiye'de) tekstil ve hammaddeleri sektörü için yüzde 8, hazır giyim ve konfeksiyon sektörü için yüzde 3,3, deri ve deri mamulleri sektörü için ise yüzde 20,1 olarak gerçekleşmişti. 2021 yılında ise bu kayıpların tamamı telafi edilerek sektörlerin ihracatı 32,1 milyar dolar ile kriz öncesi seviyenin üzerine çıkmıştı (2019'da 27,3 milyar dolar). 2022'nin ilk 6 ayında ise 17,2 milyar dolara ulaşmış durumda (Tekstil ve hammaddeleri sektörü: 5,4 milyar dolar. Hazır giyim ve konfeksiyon sektörü: 10,8 milyar dolar. Deri ve deri mamulleri sektörü: 978 milyon dolar). Tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sektörü ihracatı pandemi döneminde sınırlı düzeyde etkilense de pandemi sonrası riskler ortaya çıkıyor.

Global enflasyon riski artırıyor

Bu risklerin en başında global enflasyon geliyor. ABD Merkez Bankası (Fed) ve Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) parasal genişlemesi, tedarik zincirlerindeki aksaklıklar ve enerji arzındaki kısıtlamalar, beklenen enflasyonu artırdı. Makroekonomik görünüm enflasyon sorununun kısa vadede çözülemeyeceğini gösteriyor. Enflasyonun ilerleyen dönemde hem global talep düzeyinde hem de maliyetler üzerinde olumsuz etkileri olacak. Tekstil ürünlerinde temel maliyet göstergesi ise pamuk fiyatları. Grafik 1'de Fed toplam varlıklar ve pamuk fiyatının (dolar) bir yıl önceye göre yüzde değişimi yer alıyor. 2008 krizinde pamuk fiyatları parasal genişlemenin durmasının ardından artmaya başlamış ve enflasyon baskısı 2011 yılına kadar sürmüştü. 2020 pandemi krizinde de benzer bir tablo var. 1 numaralı grafikten görüleceği üzere tekstil ürünleri maliyetinde artış eğilimi henüz tamamlanmamış. Pamuk ve diğer tekstil ürünlerindeki maliyetler tekstil şirketlerinin kârlılığı üzerinde baskı yapacaktır.

Grafik 1

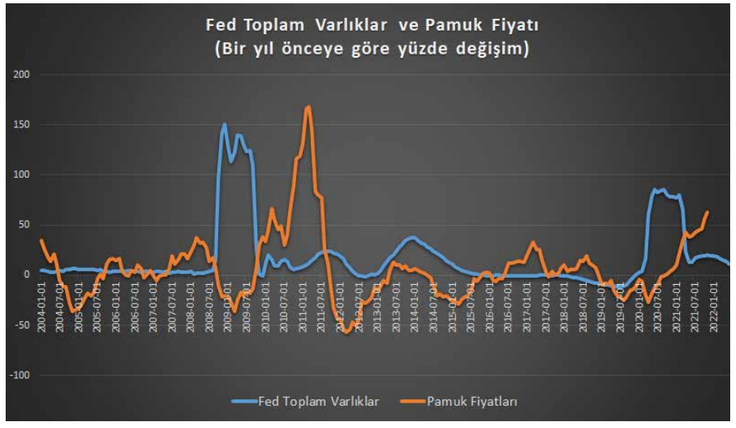

Dünya tekstil ihracatı 1 trilyon dolar seviyesinde ve Türkiye yüzde 3,5 pay ile en yüksek tekstil ihracatına sahip beşinci ülke konumunda. Çin ise tüm tekstil alt sektörlerinde birinci ülke. Diğer sektörlerde olduğu gibi tekstil ithalatı da yapıyoruz. Tekstil dış ticaret fazlası verdiğimiz sektörler arasında ancak alt kırımlara baktığımızda tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sektörleri arasında büyük bir fark var. Grafik 2'de, 2013 yılından itibaren üç alt sektöre göre Türkiye'nin net ihracat (ihracat – ithalat) verileri yer alıyor. Hazır giyim sektöründeki net ihracat artış trendi diğer sektörlerin üzerinde. Deri ürünleri net ihracatı bazı dönemlerde dış ticaret açığı vermiş ve ülke potansiyeline göre düşük düzeyde. Tekstil ürünlerinde hammadde ithalatı üreticiler için döviz kuru üzerinden maliyet oluşturuyor ve rekabet üstünlüğünü sınırlıyor. Döviz kurundaki artış kısa dönemde tekstil üreticilerine fayda sağlasa da uzun vadede rekabet üstünlüğüne katkısı olmuyor.

Savaş, tekstil sektörünü de olumsuz etkiledi!

24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi, güvenlik riskleri dışında ticaret risklerini de ortaya çıkardı. Türkiye'nin Rusya ve Ukrayna'ya yıllık tekstil ihracatı resmi verilere göre 1 milyar dolar düzeyinde. Rusya'ya tekstil ihracatı (tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri) 2021 yılında 718 milyon dolar iken, 2022 ilk 6 ay 368,3 milyon dolar olarak gerçekleşti. Ukrayna'ya ise aynı ihracat 2021 yılında 307,4 milyon dolar, 2022 ilk 6 ay 159,3 milyon dolar olarak gerçekleşti. 2022'nin ilk 6 ayına göre Rusya ve Ukrayna'ya tekstil ihracatında kayda değer bir gerileme görülmüyor. İlk 6 ay göz önüne alındığında kriz öncesi Ocak ve Şubat ayı da dâhil edildiğinden, ihracat değişiminin Mart-Haziran dönemi için değerlendirilmesi gerekiyor. Tablo 1'de 2021 ve 2022 yılları Mart – Haziran döneminde ülkelere göre tekstil ihracatı verileri bulunuyor. Tekstil ürünlerinde Ukrayna ihracatında kayda değer azalış olmamış, Rusya'ya ihracat ise 17,7 milyon dolar artmış. Hazır giyim ürünlerinde Rusya'ya ihracat 27,7 milyon dolar azalırken Ukrayna'ya ihracat 23,6 milyon dolar artmış. Deri ürünlerinde Rusya'ya ihracat 11,6 milyon dolar azalırken Ukrayna'ya ihracat 1,9 milyon dolar artmış. Diğer yandan verilerden görüleceği üzere sektör özellikle hazır giyim ürünleri ihracatında diğer ülke satışlarını artırabilmiş. Tekstil ihracatı resmi olmayan bavul ticaretiyle de yapılıyor ve bu ticaretin resmi ihracatın üç katına ulaşabildiği tahmin ediliyor. Ancak bavul ticaretindeki gerilemeye ilişkin veri bulunmuyor. Rusya–Ukrayna krizi Türkiye'nin bu ülkelere ihracatından çok Avrupa bölgesinde oluşturduğu güvelik riskleri nedeniyle tekstil dahil tüm sektörlerdeki ihracatı olumsuz etkileyebilir. Bu durum savaşın uzun vadeli politik riskleri olarak dikkate alınmalı.

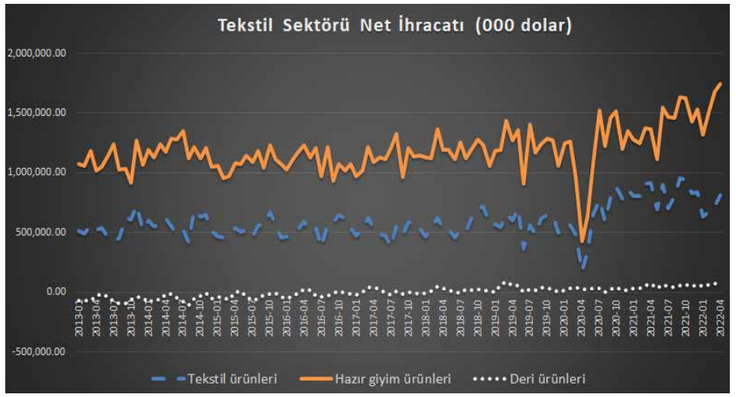

Grafik 2 (Türkiye'nin net ihracatını gösteren bu tablodaki veriler, EVDS'den alınmıştır.)

Tekstil Ürünleri			Hazır Giyim Ürünleri			Deri Ürünleri		
Ülkeler	**2021**	**2022**	**Ülkeler**	**2021**	**2022**	**Ülkeler**	**2021**	**2022**
İtalya	337,199	376,385	Almanya	1,023,848	1,229,697	Almanya	42,406	56,955
ABD	165,281	216,844	İspanya	843,241	941,054	İtalya	29,460	57,841
İspanya	131,302	204,624	İngiltere	664,951	733,305	Rusya	39,719	28,049
Almanya	149,255	170,614	Hollanda	461,130	624,245	İngiltere	22,752	27,809
Mısır	132,082	152,637	Fransa	296,178	388,542	İspanya	24,239	24,115
İngiltere	172,840	149,731	ABD	296,945	367,425	Irak	30,698	27,942
Belarus	111,585	116,339	İtalya	202,816	257,515	ABD	15,767	22,097
Fas	95,483	137,614	İsrail	211,914	222,614	Romanya	18,400	24,088
Rusya	124,113	141,833	Irak	190,315	187,542	Fransa	17,381	21,942
Tunus	73,004	103,407	Danimarka	124,541	162,559	Hollanda	12,410	20,195
Polonya	94,540	93,894	Rusya	103,614	75,839	İsrail	17,373	23,088
Ukrayna	36,152	35,156	Ukrayna	54,885	78,577	Ukrayna	6,173	8,158
Diğer Ülkeler	1,764,699	1,792,849	Diğer Ülkeler	1,927,279	2,085,890	Diğer Ülkeler	277,076	325,330
TOPLAM	**3,387,535**	**3,691,927**	**TOPLAM**	**6,401,657**	**7,354,804**	**TOPLAM**	**553,854**	**667,609**

Türkiye'nin Mart - Haziran Döneminde Tekstil İhracatı (000 dolar)

Odak noktası, **“katma değerli”** ürünler yapmak

Türk el sanatları ve kültürünün yanı sıra gündelik yaşamın içinden ilham alan ve üretimlerinde el emeğine, özellikle de terziliğe büyük önem veren Selen Akyüz, kendinden önceki jenerasyondan büyük destek görürken, kendisinden sonraki jenerasyona da mihmandarlık yapıyor.

Röportaj: Alper Etiş

Önce İstanbul Moda Akademisi’nde, ardından Milano’da Ermenegildo Zegna, Costume National gibi uluslararası markalarla işbirliği içinde bir kurum olan Istituto Marangoni’de moda eğitimi aldı Selen Akyüz. Erkek giyimi üstüne kurduğu kariyerinde bir önceki jenerasyonun desteğini aldı. Kısa sürede geliştirdiği vizyonunu yeni yetişen tasarımcı adaylarıyla paylaşmaktan da imtina etmiyor. Kapalı Çarşı’dan kumaşlar, kilimler, geleneksel deri parça işlenme teknikleri gibi birçok unsur, Akyüz’ün çalışmalarında bu coğrafyanın değerlerinin bulunduğunu gösteriyor. Global vizyonuyla % 100 Made in Türkiye etiketli tasarımlarını uluslararası butiklerde görmemizse an meselesi.

2018’de kurduğunuz markanızla el yapımı ve lokal artizan işlerden faydalanıyorsunuz, şimdiye dek hangi koleksiyonunuzda hangi coğrafyadan etkilenip hangi tekniklerini kullandınız?

2018/2019 Kış koleksiyonum olan “Rugs and Roll”da, Türk halı ve kilim motiflerini 70’lerin Rock and roll anlayışıyla birleştirdim. Kilim sembollerimiz Zonguldak’ta yaşayan kadınlarımız tarafında tel kırma tekniğiyle üretilip, süzene

nakışlarla birlikte koleksiyonun bütününe harmanlandı. Deri parçaların tabaklanma teknikleri oldukça gelenekseldi. Koleksiyona ait kumaşların tümü, Kapalı Çarşı’daki geleneksel kumaşların hâlâ el tezgâhlarında dokunduğu kumaşçılardan alındı. Benim için çok özel ve anlamlı bir koleksiyondu. Koleksiyonun çekimleri yine Kapalı Çarşı’daki çeşitli mekânlarda yapıldı.

Geçtiğimiz Moda Haftası’nda sergilediğiniz koleksiyonda (Sonbahar/Kış 2022), hangi iplikleri ve dokuları ön plana çıkardınız?

Son üç yıldır, yün bazlı, yün içerikli ya da yün karışımlı kumaşlarla çalışıyorum. “Sonbahar-Kış 22” koleksiyonuma ait tüm parçalar “virgin wool”, elle pliselenmiş naylon bazlı teknolojik kumaşlar, saf ipekler ve suni deri parçalardan oluşuyor. Tüm kumaşlarım, alanlarında en iyi olan yerli firmalardan.

> “Tüm koleksiyon parçalarımın altında çok ciddi bir terzilik anlayışı var. Her biri terzilik sistemiyle dikiliyor, hazır giyimden oldukça uzak.”

"Bir tasarımcı markası olarak hedefim hiçbir zaman çok fazla satmak olmadı. Dünya çapında girmek istediğim bazı mağaza zincirleri var tabii, Corso Como 10 ve Dover Street Market gibi... Türk terzilik usulünü bozmadan 'Mens Couture' parçalarımı, % 100 Made in Türkiye olarak butik yerlerde görmeyi hedefliyorum."

Türkiye'de tasarımcı olmanın avantajını hangi üretim safhasında fark ettiniz?

Türkiye hammaddenin yanı sıra kumaş ve aksesuar açısından çok geniş bir yelpazeye sahip. Fakat tasarımcı olarak butik üretim yaptığımız ve metrajlarımızın tutmadığı gerekçesiyle çoğu zaman iyi kumaşçılara ve aksesuarcılara erişemiyoruz. Dolayısıyla bu geniş yelpazede bize kapılarını açan firma sayısı oldukça kısıtlı. Türkiye'de bağımsız bir tasarımcı olmanın en önemli avantajı, dünyadaki hammadde ve işçilik fiyatlarına kıyasla bu ülkenin daha elverişli bir ortamının olması. Bu da bize daha fazla katma değerli iş çıkarmak için alan tanıyor. Londra ve Milano'dan birçok tasarımcı arkadaşım, Türkiye'ye gelip numune ve üretim yaptırıyor.

Erkek giyim tasarımcısı olarak başladığınız kariyerinizde birkaç parçayla kadın giyimine de el atmış görünüyorsunuz. Bu hamlenizi anlatır mısın?

Aslında eğitim ve kariyerim komple erkek giyime dayanıyor. Erkek giyim tasarımcısı olmaktan dolayı gururlu ve mutluyum. Fakat çevremden sürekli neden kadın koleksiyonları da yapmıyorsun sorusunu duymaktan çok yorulduğum bir noktada, SS22 koleksiyonumun ruhuna uyduğu için kadın koleksiyonuyla erkek koleksiyonumu birleştirip, kadın ve erkeği ortak bir estetik anlayışında buluşturdum.

Zamansız olabilecek parçalar tasarlarken üretim kalitesini nasıl yüksek tutuyorsunuz?

Tüm koleksiyon parçalarımın altında çok ciddi bir terzilik anlayışı var. Her biri terzilik sistemiyle dikiliyor, hazır giyimden oldukça uzak. Tasarımları hazırladıktan sonra doğru kumaş ve gramaj seçimleriyle başlıyorum. Her bir kumaş tasarımlarına uygun olarak farklı türde laminasyonlara giriyor. Kalıplarımı dahi terzilik usulü çıkartıyorum. Alanında uzman yerel terzilerle çalışıyorum. Odak noktam katma değerli ürünler çıkarmak.

Made in Türkiye etiketli Selen Akyüz tasarımlarını nereye taşımayı hayal ediyorsunuz?

Şu an yurtdışına açılmak, bence her zamankinden daha zor. Üretim ve tedarik zinciri tüm dünyada değişiyor, danışmanlık verdiğim firmaların dış ticaret

departmanlarıyla bu alanda bilgi paylaşımı yapıyoruz. Bir tasarımcı markası olarak hedefim hiçbir zaman çok fazla satmak olmadı. Dünya çapında girmek istediğim bazı mağaza zincirleri var tabii, Corso Como 10 ve Dover Street Market gibi... Türk terzilik usulünü bozmadan "Mens Couture" parçalarımı % 100 Made in Türkiye olarak, butik yerlerde görmeyi hedefliyorum.

Tekstile ve modaya olan ilginizi ilk ne zaman fark etmiştiniz?

İlgim her zaman vardı. Babaannem enstitünün yetiştirdiği ilk mezun kadın terzilerden biriydi. Bütün çocukluğum onun diktiği ürünlerle geçti. Fakat meslek olarak tercih etmem, lisenin son yıllarına dayanıyor. Lisede fen okudum ve genetik mühendisi olmak istiyordum. Sanırım hayatımı laboratuvardan çok atölyelerde geçirmek istediğime karar verdim.

Tasarımda lokal olanın global sahnede daha da değerlenmesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Tasarım serüveninizde bu nasıl bir rol oynuyor?

Globali çok iyi takip edip, lokal tüm unsurları globale taşımanın büyük bir değer yarattığına inanıyorum.

Moda Haftası'nda bir önceki jenerasyon tasarımcıların sizi ne kadar içten desteklediğini görmüştüm, buradaki kreatif çevreyi özetler misiniz?

Benden alt jenerasyonun çok daha donanımlı ve farkındalıkla gelebilmesine katkıda bulunmak için üç yıl boyunca İstanbul Moda Akademisi'nde ders verdim. Marangoni'de öğrendiğim bütün proje geliştirme yöntemlerini, bir projeyi temelden nasıl ele alacağımızı ve onu nasıl katma değerli bir koleksiyon haline getirebileceğimizi anlattım.

"Türkiye hammaddenin yanı sıra kumaş ve aksesuar açısından çok geniş bir yelpazeye sahip. Fakat tasarımcı olarak butik üretim yaptığımız ve metrajlarımızın tutmadığı gerekçesiyle çoğu zaman iyi kumaşçılara ve aksesuarcılara erişemiyoruz."

Çok yetenekli ve istekli birçok öğrencim vardı ve onları desteklemekten çok keyif alıyorum. Sanıyorum aynı duyguları, benden önceki jenerasyon da benim için taşıyor. Gerçekten birçok Türk tasarımcı pek çok konuda birbirlerini destekliyor. Bütün bilgi birikimimizi ve tedarikçilerimizi sürekli birbirimizle paylaşıyoruz.

A'dan Z'ye Porto rehberi

3 bin yıllık tarihi, şarapları, daracık ve dik yokuşlu sokakları, okyanusa açılan Douro Nehri ve üzerindeki köprüleri, samimi insanları, özenli mekânları, deniz ürünleri başta olmak üzere mutfağıyla ünlü Porto, Portekiz'in en parlak yıldızı! Porto'ya gitmeden önce bilmeniz gerekenleri A'dan Z'ye kadar derledik.

YAZI: Selin Özavcı Tokçabalaban

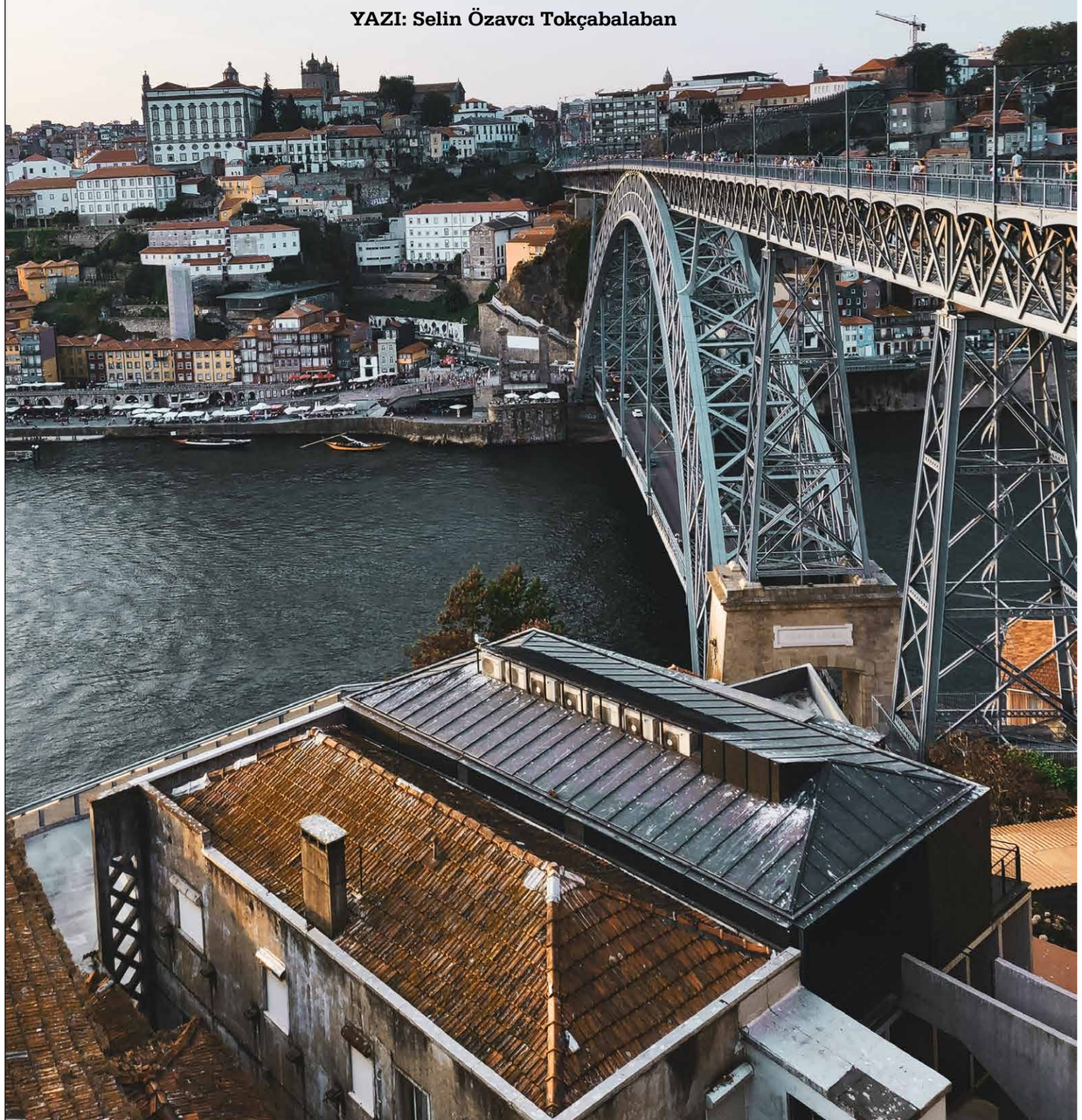

Porto'ya gitme fikri, İstanbul'da aynı mahallede yaşadığım yakın arkadaşım ve eşi bir anda taşınma kararı alıncaya kadar aklımın ucundan geçmemişti. Zira Portekiz'e gitmeyi planlayacak olsam ilk tercihim Lizbon olurdu. Ne var ki benim için de bir merak unsuruna dönüşen şehri o kadar çok sevdim ki, Lizbon'a gitmekten de vazgeçtim. Üç hafta boyunca yarı turistik yarı lokal bir hayat sürdüğüm, cazibesi hayli yüksek Porto'ya gitmeden önce deneyimlerimden oluşan rehbere mutlaka göz atın!

Aduela

Porto'nun en popüler mekânlarından biri, Aduela. Hafta sonları hayli kalabalık oluyor. Gerçi müdavimler için yer olup olmaması çok da dert değil zira mekânın konumlandığı köşe, sokak boyu dolup dolup taşıyor. Aperatif tabağınız, şarap kovanız ya da kokteylinizle Aduela çevresinde takılmanız ve şahane bir Porto günü yaşamanız mümkün.

Azulejo

Sadece Porto değil, tüm ülkeyle özdeşleşen mavi renkli karolara azulejo deniyor. İspanyolca bir kelime olan azulejo, "seramik, küçük taş" anlamında geliyor ve

şehirde saray, kilise gibi tarihi-dini yapıların yanı sıra tren istasyonu, parklar gibi kamusal alanda da sıkça karşınıza çıkıyor.

Geometrik desenlerin baskın olduğu azulejolar, dini yapılarda tarihi olayları tasvir ediyor. Gündelik hayattaysa evlerde ses ve ısı yalıtımı sağlamak amaçlı da faydalanılıyor.

Bacalhau

Porto'nun en meşhur yemeklerinden biri, anlatılana göre 1001 ayrı tarifi var. En yaygın tarife göre soğan ve patatesle pişiriliyor. Zamanında sık sık uzak diyarlara yelken açan Portekizli denizcilerin, Atlas Okyanusu'nda bolca bulunan, tuzlama yöntemiyle sakladıkları morina balığından yapmayı keşfettiği yemek, en salaşından en gurme restorana her menüde olmazsa olmaz.

Bolinhos de bacalhau

İsmini yine morina balığından alıyor, ancak bu sefer, Porto'nun en sevilen ve en meşhur ayaküstü atıştırmalığı olarak tanımlanabilir. Özetle balık keki olarak tanımlamak mümkün ama, bu içli köfteye benzeyen yemek sadece balık değil, dileğe göre tavuk, karides ya da etle de yapılıyor ve çıtır çıtır kızartılıyor. Kimi yerlerde yemek öncesi daha siz sormadan masanızda bitiyor.

Base

Şehrin kalbinde bir bahçe ve

bahçenin ortasında son derece minimal bir mekân… Bir şehir bahçesi olarak tanımlanan Base'te ister geniş koltuklu oturma alanlarına ister çimlerin üzerindeki minderlere yayılın, ama güneşli bir günün tadını mutlaka bir de burada çıkarın.

Casa da Música

Porto'nun Avrupa Kültür Başkenti olarak seçildiği 2001 yılında tasarlanan bina, şehrin en ünlü ve havalı konser salonu. Rem Koolhaas tarafından tasarlanan bina, şehrin nispeten uzak bir bölgesinde yer almasına rağmen görülmeye değer.

Cedofeita

Merkezi bir bölgede konumlanan semt yeni mekânlardan öğrencilerin buluşma noktası olmaya birçok özelliğiyle şehrin öne çıkan yerlerinden biri. Miguel Bombarda'nun yani sanat galerileri ve tasarım el işi butiklerin bir araya toplandığı bölgenin de başlangıcı olan Cedofeita'nın bohem ortamında keşfedecek çok şey var.

Çamaşırlar

Daha ilk anda gözünüz, şehrin eski evlerinin daracık balkonlarında asılı çamaşırlara takılabilir, bu durum kimilerine Tarlabaşı'nı hatırlatabilir. Son derece havalı bir mekâna girerken bile, konumlandığı tarihi binanın üst katlarından aşağı doğru melül melül sallanan çamaşırlara şimdiden alışın. Yüksek tavanlı ama dar apartmanlardan aşağı çamaşır sallandırmak istemeyenlerin sayısı da azımsanamaz zira çamaşırhanede çamaşır yıkamak da burada gündelik hayatın büyük bir parçası.

Deniz ürünleri

Douro Nehri'nin okyanusla kavuştuğu konumuyla Porto'nun mutfak kültürünün kılcal damarlarına kadar işlemiş deniz ürünleri. Sade ve yalın tatlar sevenler için şehrin okyanus kenarındaki sayfiye bölgesi Matosinhos kusursuz bir cennet. Tazecik balıkların ızgaraya atıldığı salaş restoranlara gitmeden önce hangi saatlerde açık olduğunu mutlaka araştırın.

Douro Nehri

İber Yarımadası'nın en yüksek akan nehri olan Douro, Orta İspanya'da Duruelo de la Sierra yakınlarında yükselerek güneye doğru kıvrılıyor, oradan orta İspanya'nın kuzey-batı kısmından devam ederek, Atlas Okyanusu'na kavuştuğu Porto'ya ulaşıyor. İspanya sınırından nehir boyunca şahane bir manzaranın eşlik ettiği tren yolu hattının yanı sıra yine İspanya'dan tekne turuyla Porto'ya gelmek de popüler bir aktivite.

El yapımı

Şehrin simgelerinden biri olan sardalyalar anahtarlıklardan kocaman duvar süslerine birçok farklı boyuttaki el yapımı tasarımlara yansıyor. Yanı sıra üretiminde bir numara oldukları mantar da çantadan ayakkabıya yine el yapımı ürünlerde sıkça kullanılan bir malzeme. Bunlar şehrin geleneksel simgelerinin modern versiyonu tasarımlar olarak çıkıyor karşımıza.

Fado

19'uncu yüzyıldan günümüze kadar uzanan bir halk müziği türü olan Fado, tüm Portekiz'de olduğu gibi Porto'da da vazgeçilmezler arasında. Sevgililerini, eşlerini uzak denizlere uğurlayan Portekizli kadınların denize karşı yaktıkları bir tür ağıttan ortaya çıkan fado müziğini okyanusa karşı dinleyin.

UNESCO'nun Kültür Mirası olarak kabul ettiği ve tüm insanlığın hizmetine sunduğu birçok yapı bulunuyor Porto'da. Sadece Porto'da değil, dünyanın her yerinde bulunan bu mirasa sahip çıkmak, hepimizin boynunun borcu.

Fontainhas

Şehrin tüm turistik haline rağmen yapısı ve gündelik yaşamıyla en lokal halini koruyan bölgelerinden biri. Hızla ilerleyen soylulaştırmanın da etkisiyle belki ileride başka bir yere dönüşecek ama Douro Nehri kenarındaki konumu, minik aile işletmeleri, pazar günleri kurulan kuş pazarı, sabahtan akşama kadar nehre karşı çene çalan emeklileriyle, harika deneyimler yaşamaya uygun bir bölge.

Francesinha

Porto'nun en sevilen ve kendine özgü fast food denilebilecek yemeği. İki dilim sandviç ekmeği arasına dana eti, domuz sosisi ve salam konuluyor üzerinde de kaşar peyniri ve yumurta ekleniyor. Yanında mutlaka patates kızartması ile servis ediliyor. Yemeğin esas olayı kıvamının çorba gibi olması gereken özel sosu.

Gaia

Şehrin karşı, yani güney yakası. Köprülerle merkeze bağlanan Vila Nova de Gaia'ya özellikle farklı porto şarabı markalarının tadımlarını yapmak için gitmek gerek. Burada konumlanan şarap işletmelerinin her birinin kendine özgü tadım turları, etkinlikleri oluyor. Dom Luís I Köprüsü'nden Gaia'ya yürüyerek geçmek ve günü, şehir ayaklarınızın altında uzandığı gibi yolun sonunda vardığınız parkta batırmak büyük bir keyif.

Horoz

Şehrin hemen hemen her yerinde farklı detaylarda karşınıza çıkan horoz figürü, bir efsaneden ilham alıyor. Olmayacak bir aşk için tuzağa çekilen rahibin suçsuzluğunu kanıtlamak üzere 14'üncü yüzyılda ortaya koyduğu bir mucizenin kahramanı bu horoz.

İnsanlar ve kediler

Tarihi dokusu, özgün coğrafyası ve kültürüyle Porto'nun insanlarını da bu listeye koymadan olmazdı. Zira yüksek ve heyecanlı konuşma tarzlarına rağmen bir o kadar da sakin ve ılımlı Portolularla, İngilizce konuşma oranı hayli düşük de olsa, iletişim kurmak çok kolay. Şehrin bir diğer özelliği de İstanbul kadar olmasa da bir Avrupa şehrinde beklemeyeceğiniz kadar çok sokak kedisiyle karşılaşıyorsunuz. Özellikle Fontainhas civarında…

Köprüler

Douro Nehri'nin ikiye böldüğü şehirde; en eskisi 1877'de inşa edilen Maria Pia, en ünlüsü 1886'da inşa edilen Dom Luís I., en yenisi ve minimali Infante D. Henrique Bridge başta olmak üzere altı tane köprü var. Kimisinin üzerinde yaya trafiğinin yanı sıra raylı sistem toplu taşıma da yer alıyor.

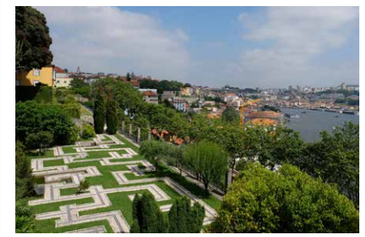

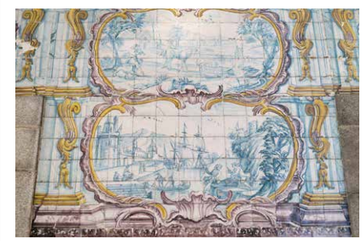

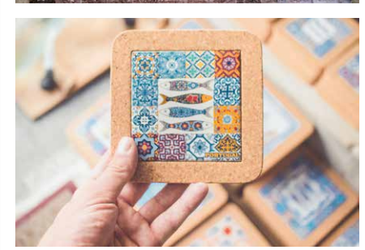

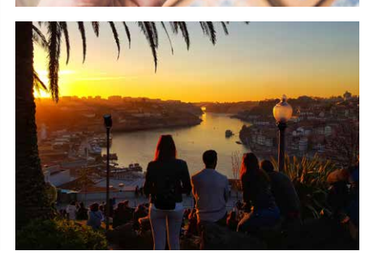

Kristal Saray Bahçeleri

Şehri kuşbakışı izleyebileceğiniz Porto'nun Douro Nehri'ne bakan balkonlarından biri. Tavuskuşu seslerini takip ederek bahçenin alt katlarına kadar inin ve yolda bir banka yerleşip şehir manzarasına doğru dalın… Bahçede konumlanan Super Bock Arena'da konserleri takip edebilir, kitabınızı-piknik örtünüzü alıp çimlerde yayılarak güzel bir hafta sonu geçirebilirsiniz.

Livraria Lello

Porto'nun hatta Avrupa'nın en eski kitapçılarından biri. 1906'da açılan kitapçının iç mimarisi göz alıcı. Kırmızı merdivenleri, gotik detaylarıyla sanki bir Harry Potter filmi karesi gibi… Zaten rivayete göre film serisinin meşhur hareketli merdivenlerine ilham veren, JK Rowling Porto'da öğretmenlik yaptığı sırada, hafta sonları bu kitapçıya yaptığı ziyaretlermiş.

McDonalds

"Tarihi ve mimarisiyle ünlü bir Avrupa şehri yazısında, McDonalds'ın ne işi var?" demeyin! Çünkü zincirin bu halkasında hamburgerinizi kristal avizeler, vitray camlar, şatafatlı bir dekorasyon eşliğinde yiyorsunuz. Nedenine gelince: 1995 yılında açılan restoran, 1930'larda açıldığından beri ününü koruyan Cafe Imperial binasında ve kafenin iç dekorasyonunu olduğu gibi koruyarak açılmış.

Miragaia

Tarihi orta çağa kadar uzanan, şehir surlarının dışında yer alan 'arrabaldes' yani banliyöler olarak adlandırılan semt ağırlıklı olarak Yahudilerin ve Porto'lu Ermenilerin yaşadığı bir bölgede yer alıyor. Semt boyu yan yana dizili rengarenk binalardan gözünüzü alabilirseniz

Modern zaman seyyahlarını memnun edecek her şey var Porto'da. Tarih, kültür ve doğal güzelliklerle bezenmiş her yer.

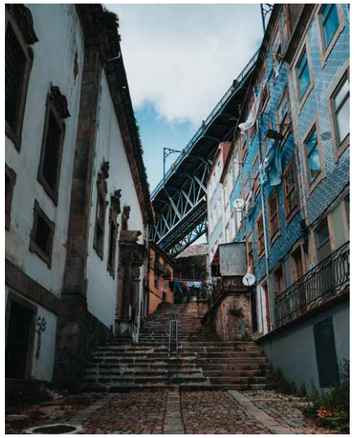

semtin merkezi olarak görülen St. Pantaleon of Nicomedia Kilisesi'ne de uğrayın.

Nata

Porto'ya kadar gidip de yemeden dönülmeyecek bir tatlı, tam ismiyle pastel de nata. İncecik kızarmış hamur işi tatlının içinden, muhallebiye benzeyen tam olarak ağızda anında dağılan bir krema akıveriyor. Özellikle popüler bölgelerde adım başı nata dükkânı görmek mümkünken, Castro ve Fábrica da Nata'yı da denemeden 'nata yedim' demeyin. Bu arada tadacağınız en lezzetli ekler pastasından birini, 1920'den beri açık olan Leitaria Quinta da Paço'da yiyebilirsiniz.

Okyanus

Dalgalar, uzun ve tertemiz kumlar ve günbatımına doğru uzanan sörfçüler… Porto'yu bir yaz tatili için cazip kılan özelliklerden birisi de Atlantik Okyanusu

kıyısında uzanan kumsalları. Foz do Douro ve Matosinhos şehir merkezinden kolayca ulaşılabilen ve Atlantik Okyanusu'na uzanan kıyılar. Yaz ortasında bile okyanustan gelen esintiye hazırlıklı olmak için yanınıza mutlaka uzun kollu bir giysi alın.

Primavera Sound Porto

Yeninden gün yüzüne çıkan festivallerden, Barcelona'dan sonra uğradığı Porto'da kitleleri birleştiren, canlı performans izlemeye hasret kalan seyircileri buluşturan Primavera Sound Porto… Her yaz heyecanla beklenen festival sayesinde Porto nüfusu bir anda artıyor, caddeler ve sokaklar festivalcilerle renkleniyor.

Ribeira

Şehrin sahil bölgesi, son derece turistik ve kalabalık. Turistik alanlarda alışılageldiği üzere hizmet bir tık daha yavaş ve pahalı. Ne var ki yine her turistik bölgede olduğu gibi keşfe değer adreslerin peşine düşülürse, memnuniyet artıyor. Günün her saati sokakta müzik yapan gençler, yarı profesyonel müzisyenler ağırlıklı olarak Pink Floyd, REM, Bob Marley gibi isimlerden oluşan bir repertuar sunuyor. Şehrin okyanusa doğru açılan kapısı da denilebilir.

São Bento Tren İstasyonu

Herhangi bir yere yolculuk yapmak için değil sırf içindeki yer alan 20 bin kadar azulejo için bile bir kere uğramalı. Şehrin tam kalbinde yer alan istasyon etrafında soluklanmak için fazlasıyla mekân bulacaksınız.

Santa Catarina

Her şehrin trafiğe kapalı bir alışveriş caddesi, mağazaların bir araya toplaştığı merkez olur ya! İşte Santa Catarina da Porto için bu merkez. Giyimden bankaya, yemekten süper markete aradığınız her şeyi bir cadde üzerinde bulabilirsiniz.

Sardalya

Porto demek sardalya demek! Taze ızgara sardalya

zaten menülerin vazgeçilmezi. Yanı sıra tipografi ve tasarım harikası kutularıyla sabun zannedebileceğiniz, renkli ve çok çeşitli sardalya konservesi de görmek mümkün.

Serralves Parkı

İsmini bir kültür kurumu olan Serralves'te alan park tüm bir gün ayrılabilir türden. Dünyada en bilinen kültür kurumlarından olan Serralves içinde yer alan müze de hayli ünlü.

Siesta

Porto'da zaman şehrin özgün ritmine göre yaşanıyor. Anlatılanlara inanıp da siesta kültürünün olmadığına aman inanmayın! Zira sadece lokal restoranlara değil herhangi bir tasarım butiğine ya da kafeye gittiğinizde de önceden çalışma saatlerini incelemezseniz kapıyı duvar olarak bulabilirsiniz!

Super Bock

1927'den beri üretilen, Portekiz'in en sevilen birası. Porto'da da her menüde, her markette; düzenlenen her etkinlikte onun ismini görmek mümkün. Neredeyse şehrin üzerine kocaman bir Super Bock şemsiyesi açılmış gibi.

Şarap

İsmini aldığı Porto'nun milli içkisi, muhtemelen dünyada en çok bilindiği ürün. Özellikle Gaia bölgesindeki şarap atölyeleri üreticilerin sunduğu çeşit çeşit şarabı denemeye imkân sunuyor. Lokal restoranlarda akşam yemeğinin üzerine, sindirime yardımcı olması üzere sunuluyor.

Tramvay - Teleferik

Porto'da ulaşım söz konusu olduğunda denenmesi gereken iki araç tramvay ve teleferik. Şehirde üç farklı hatta ulaşım sağlayan tramvay sahiden de hoş bir deneyim. Teleferiğe gelince… Karşı yakadaki Gaia'ya geçmek için kullanılan hattın manzarası etkileyici ama inanın aynı yolu Dom Luis I Köprüsü'nden yürüyerek geçmek kadar değil!

Taberna

Lokal Portekiz yemeklerini, kocaman porsiyonlarda (hatta sipariş vermeden önce mutlaka yarım porsiyonu var mı sorun) uygun fiyatlara sunan mekânlar. Kimi o kadar sade ve salaş ki, önünden fark bile etmeden geçip gidebiliyorsunuz. Tabernaların birçoğu öğlen belirli saat aralığından ve akşam da 19:00'dan sonra çalışıyor. Porto'ya özgü değişken çalışma saatlerini aklınızda tutun!

Tekne turları

Douro Nehri üzerinde gün boyu tekne turları düzenleniyor. Bunların bazıları şarap tadım ve yemek programlarını da içeren tüm gün süren turlar ve bir miktar tuzlu. Bir de kısa paket program halinde sunulan kısa turlar var ki, soğuk içeceğinizi aldığınız gibi yerine yerleşerek şehrin tadını nehrin üzerinde çıkarmanız mümkün.

Tipografi

Porto'nun en özgün ve unutulmaz yanlarından biri tipografi konusundaki gelişmişliği. Meraklısı hemen fark edecek ki dükkanlar, mekânlar, kamu kuruluşları ve şehirdeki hemen her yerin tabelasında tipografi var.

Tuk Tuk turları

Yokuşlarla dolu bir şehir olduğu için turistik gezilerde sıkça tercih edilen bu turlar, hem kısa zamanda çok yer görmeyi hem de yokuş yukarı tırmanırken kan ter içinde kalmamayı sağlıyor. İyi ki bir şehri keşfetmenin en iyi yolunun baştan sona yürümek olduğunu düşünen, benim gibiler de var da, sokaklar tuk tuk trafiğinden kat edilemez olmuyor!

UNESCO Mirası

Portekiz'deki toplam 17 UNESCO Dünya Kültür Mirası'ndan üç tanesi, Riberia Meydanı, Serra do Pilar Manastırı, Dom Luís I Köprüsü, Porto'da yer alıyor.

Vinçler

Porto tarihi dokusuyla ilgi çeken bir şehir ama bir taraftan da hızla ilerleyen bir inşa sürecinde. Şehrin gelişmekte olan bölgelerinde, en eski sokaklarında gezerken arka planda karşınıza çıkan vinç detayına gözünüz alışıyor. Yanı sıra şehrin göbeğinde devam eden metro inşaatı da aynı endüstriyel havayı solumaya neden oluyor.

Porto, lezzet düşkünlerinin de radarına giren bir şehir. İster atıştırmalıkların tadına bakın, isterseniz deniz ürünlerinin baş tacı edildiği yemeklerle damağınızı şenlendirin.

Yokuş

Yedi tepeli şehir İstanbul'dan sonra Porto bana vız gelir' diye düşünmeyin zira gelmiyor! Düzlüğe ulaşıp tam rahatlamışken karşınıza yeniden, dik bir yokuş çıkıveriyor. Porto'yu rahatça keşfetmek için spor ayakkabılardan şaşmayın, yokuşun başına gelip de tırmanacağınız yolu fark edince bu önerimizi ciddiye aldığınıza çok memnun olacaksınız!

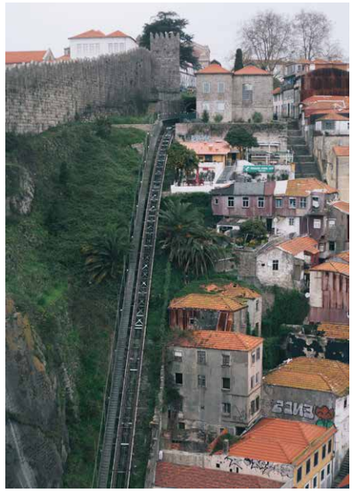

Ağustos'ta tiyatro sahnesi dolu dolu

İstanbullular yaz aylarında açıkhavada eğlenmenin tadına KüçükÇiftlik Park'ta varıyor. KüçükÇiftlik Park, konser ve festivallerin yanı sıra sinema gösterimleriyle de beğeni kazanıyor. Mekânın Ağustos ayında öne çıkan bir diğer etkinlik programıysa, tiyatro. KüçükÇiftlik Bahçe Tiyatrosu, ay boyunca Tatbikat Sahnesi'ndan Das Das'a, Tiyatro Germinal'den Semaver Kumpanya'ya şehrin öne çıkan ekiplerini ağırlayacak. 3 Ağustos'ta "Babamı Kim Öldürdü?", 4 Ağustos'ta "Bir Delinin Hatıra Defteri", 10 Ağustos'ta "Deli Bayramı", 11 Ağustos'ta "Ağaçtaki Kız", 17 Ağustos'ta "Doğal Afet", 18 Ağustos'ta "Kuşlar", 23 Ağustos'ta "Yaşamaya Dair" ve 31 Ağustos'ta "Baba Kız" oyunları izleyicisiyle buluşacak.

17. İstanbul Bienali başlıyor

Şehrin en kapsamlı kültür-sanat organizasyonlarından biri olan İstanbul Bienal'i, 17 Eylül-20 Kasım 2022 tarihlerinde düzenlenecek. 17. İstanbul Bienali'nde sanatçı, düşünür, yazar, şair, araştırmacı ve pek çok başka alandan katılımcı, yerel topluluklarla birlikte bireysel veya kolektif çalışmalar yürütecek. İki yılı aşkın süredir dünyanın farklı coğrafyalarındaki topluluklarla işbirliği içinde yürütülen projeler, İstanbul'un çeşitli ilçelerinde etkileşime açılacak. Küratörleri Ute Meta Bauer, Amar Kanwar ve David Teh olan İstanbul Bienali, şehrin tarihi semtlerindeki müze ve geleneksel sanat mekânlarının yanı sıra kitapçılar, sahaflar, hastaneler, kafelerle Taksim Meydanı'nın altındaki bir metro tüneli de dâhil pek çok farklı mekâna yayılacak. Bienal bu yıl da ücretsiz olarak gezilebilecek.

Contemporary İstanbul'un 17. edisyonunu takip edin

Sonbaharın gelişinin işaretlerinden biri olan, şehrin büyük sanat organizasyonlarından biri Contemporary İstanbul... Akbank ana partnerliğinde dünyanın dört bir yanından galerileri ve inisiyatifleri izleyiciyle bir araya getirecek olan etkinliğin 17. edisyonu, 19-22 Eylül tarihlerinde huzurlarda olacak. Yüzlerce sanatçının bini aşan işinin izleyiciyle buluştuğu etkinliği, meraklısı için şimdiden ajandalara not etmeli.

Yazın karşıtlıkları sergide buluşuyor

Grand Hyatt İstanbul Oteli için özel olarak tasarlanan, Dilek Uzunoğlu Örs'ün üçüncü kişisel sergisi "Ne Hyatt Ama: Ateş ve Su", izleyiciyle buluşuyor. Sergide karşımıza, doku ve renkten kullanılan malzemeye kadar yaz aylarında tanık olunana karşıtlıklar çıkıyor. Sanatçı, "Yaz olunca her insan ateşini söndürmek için denize, suya ulaşmaya çalışıyor. Seyirci, Grand Hyatt İstanbul Oteli için yaptığım bu özel yaz koleksiyonda ateş ve su karşılaşacak" sözleriyle özetliyor.

Portland'tan misafirimiz var

Portland (ABD) çıkışlı şarkıcı ve söz yazarı Alexandra Savior, Şubat ayında çıkacağı turnenin tarihlerinin değişmesi üzerine, İstanbul'a 17 Eylül'de uğrayacak. Atmosferik ve saykodelik melodileriyle özgün tarzını, "desert rock" janrıyla dinleyicisine sunan sanatçı; Otis Redding, Jack White, Amy Winehouse ve Etta James gibi isimlerden ilham alıyor.

Bol ödüllü senarist BBC First ekranında

BAFTA ve Emmy ödülleri adayı toplumsal savaş filmi "Brexit" ile tanınan ödüllü senarist James Graham'in kaleme aldığı, altı bölümlük yeni sosyopolitik dizi "Sherwood" ekranda. 19 Ağustos Cuma günü saat 21.00'de BBC First'te yayınlanacak dizi bölünmüş bir polis gücü, amansız bir suçlu yakalama mücadelesi ve otuz yıl önce kutuplaşmış Nottinghamshire halkına işkence eden bir katilin hikâyesini konu alıyor. Büyük beğeni toplayan BBC draması için ikinci sezonun çekileceğinin duyurusu da yapıldı.

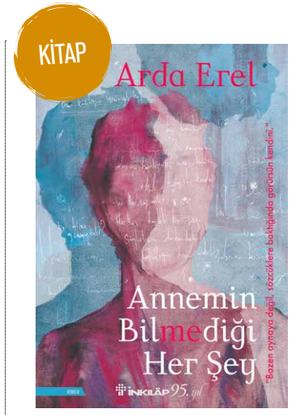

Biraz sorgulama herkese lazım!

Arda Erel'in yeni romanı "Annemin Bilmediği Her Şey", sorguladığı aile kavramı, sosyal statü, ötekileştirilmek, yok sayılmak, kendine yabancılaşmak, çaresiz hissetmek, benliğini yitirmek gibi kavramların öne çıktığı; insanın kaybolmaktan korkarak halının altına süpürdüğü sorunları konu alan bir kitap. Erel, İnkılâp Kitabevi imzasıyla raflardaki yerini alan "Annemin Bilmediği Her Şey"de toplumsal sorunlara da mercek tutarken, yüzünü hayat koşturmacasında görmediğimiz ya da görmezden geldiğimiz konulara çeviriyor.

Ayvalık'tan klasik müzik notaları yankılanacak

1998 yılında Prof. Filiz Ali öncülüğünde sınırlı olanaklarla kurulan ve 24 yıldır düzenlediği uzmanlık sınıflarıyla yüzlerce genç müzisyenin yetişmesine katkıda bulunan Ayvalık Uluslararası Müzik Akademisi'nin (AIMA), 2013'ten beri düzenlediği yaz müzik festivallerinin sekizincisi, bu yıl 16-22 Ağustos tarihlerinde takip edilebilecek. AIMA mezunlarının ve eğitmenlerinin çoğunlukta olduğu bir programla karşımıza çıkan festivalin açılış konserinde, dünyaca ünlü İsrailli keman virtüözü Prof. Hagai Shaham ve MSGSÜ Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı Başkanı Prof. Pelin Halkacı Akın yer alacak. Festivalin kapanış konserini ise, Türkiye'nin ilk ve en uzun soluklu bakır nefesli beşlisi olan Golden Horn Brass verecek. Grup, İstanbul ve Ankara'da yaşayan ve halen Bilkent Senfoni Orkestrası, Hacettepe Senfoni Orkestrası ve Mimar Sinan Devlet Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olan beş müzisyenden oluşuyor.

THE AGENDA OF THE EU ALSO AFFECTED THE AGENDA OF EURATEX

Article: Tuba Kobaş Huvaj

Euratex's General Assembly and Board of Directors meetings took place on 16-17 June 2022 in Brussels. It was observed that the issues on the agenda of the European Union were effective in determining the content of the discussions. At the meeting, the intensifying migrant flow with the Ukraine crisis, energy prices and record increases in inflation were discussed.

Harun Tavaşi was once again elected as a Member of the Board of Directors of Euratex at the General Assembly, which was followed by Harun Tavaşi, a member of the Board of Directors of Turkish Textile Employers' Association (TTEA) and Tuba Kobaş Huvaj, the Research Manager. İsmail Kolunsağ, Board Member of İstanbul Apperal Exporters' Associasion (İHKİB), assumed the role of Euratex Vice-President.

The most important agenda item of the discussions was rising energy costs. It was shared that the producer inflation in the sector rose up to 30 percent in some countries due to the supply shortage and other increasing costs due to the ongoing war between Russia and Ukraine.

A few months ago it was announced that "state aids and subsidies" will be allowed to protect citizens and some sectors against the energy crisis. First, Spain and Portugal's applications to set caps on energy prices were accepted in the past weeks. Accordingly; gas prices for electricity generation for both households and industries will be fixed for 12 months.

The regulation that envisages "collection and recycling of all textile wastes in the EU", which will come into force in 2025, has also been an important topic of discussion. It was stated that the market is far from being ready for both pre-consumption and post-consumption collection and recycling. In this case, the textile industry needs to take initiatives to increase its waste collection and recycling capacity quickly. Euratex is working on a project with McKinsey Consulting on the subject.

Another issue at the meetings was the labor force problem of the textile industry. It was shared that up to 600,000 new jobs should be created to keep production at the same level until 2030. While some members argued that the only solution was to raise wages, it was also discussed that the potential of the growing number of immigrants should be evaluated. The message "No talent should be wasted" was given.

Migration and demographic change were added as a third major transformation to the two critical transformations (green transformation and digitalization) that were said to shape the business world until recently.

To support the Ukrainian textile industry, Euratex offered free membership to the relevant industry association and hired a temporary employee of Ukrainian origin to handle the relations. It is noteworthy that, for the first time in a long time, China and its periphery were not mentioned at Euratex meetings.

Turkey is advantageous in supply chain

Representatives of Turkey, TTEA Board Member Harun Tavaşi, İHKİB Board Member İsmail Kolunsağ and CIRFS Board Member Necat Altun, held a private meeting with Euratex President Alberto Pacanelli and General Manager Dirk Vantyghem. At the meeting, which drew attention to the importance of Turkey's EU textile industry, it was shared that China is no longer seen as a regular and permanent supplier in terms of sustainability principles and industrial and trade policies, and that this gap will be filled by neighboring countries. Pacanelli stated that he believes that Turkey will stand out among these suppliers thanks to the advantages of the Customs Union, compliance with the legislation and high-quality production, and that it will get a larger share from the growing pie. However, it was stated that Euratex will continue to support the European Commission in order to find solutions to the problems Turkey is experiencing in trade. The Turkish delegation also expressed its sensitivity about the FTA that the EU negotiated with India and took the promise that these would be taken into account.

Türkiye
Tekstil Sanayii İşverenleri
Sendikası
Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent - İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx) Fax: (0212) 344 07 66-67
www.tekstilisveren.org.tr info@tekstilisveren.org.tr